بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-JC/1
- މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލަ ރައްދުވި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ޝަނޫން / ހީނާވިލާ، ލ. މުންޑޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގަސްތުގައި މީހަކު ތެޅުން (ނިޔާއީ [illegible] [illegible] ހުރަހަޅާ މައްސަލަ)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު އިބްރާހީމް ޢަލީ

ނިމުނު ތާރީޚު: 30 ސަފަރު 1448
13 އޯގަސްޓު 2026

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

25 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1445
10 އޮކްޓޫބަރު 2023

ނިޒާމީ ޖުރުމެއްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ހުށަހެޅުން މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 325/Cr-C/2015
- **ނިންމި ކޯޓު:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 10 ޖުލައި 2015
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 27 ފެބްރުވަރީ 2023

މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ޤާނޫނީ ވަކީލުން:
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ މަރްޔަމް ޝަހުމާ
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނައުޝާދު

މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތް
މުޙައްމަދު ޝަރޫން / ހިނާވިލާ، ތ. ވޭމަންޑޫ
ޤާނޫނީ ވަކީލު: ޝަފީޤު ވަޙީދު / ހަމީޒް، ގއ. ނިލަންދޫ

ޖިނާއީ – ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުން – ނިޒާމީ ޖުރުމެއްކަން ކަށަވަރުކުރުން – ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) – ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) – ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ރ) – ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާ - ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާ - މަރުގެ މައްސަލަ އަދުލުން ބެލުން – ބައްދުވެއް ކަށަވަރުކުރުން – ހެކި ޤަރީނާ ވަޒަންކުރުން – ކުށުގެ ޢުންސުރުތައް ކަށަވަރުކުރުން – ޤިޞާޞް ހިފުން މަނާވާ ބާވަތްތަކާއި ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވާގޮތް – އަދަބު ކަނޑައެޅުން

ފަނޑިޔާރު ހުޝާމް މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ

1. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓު (މީގެ ފަހުން "ކްރިމިނަލް ކޯޓު" ނުވަތަ "ތަޙުތު ކޯޓު") ގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ ނިހާއީ ޙުކުމެއްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ (މީގެ ފަހުން "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް" ނުވަތަ "ދައުލަތް") ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

2. މި މައްސަލައިގައި މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން،[1] ލ. މުންޑޫ ހިޔާވިލާ މުޙައްމަދު ޝަވޫނޫން (މީގެ ފަހުން "މައްސަލަ ރައްދުވި ފަރާތް" ނުވަތަ "މުޙައްމަދު ޝަވޫނޫން") އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން މުޙައްމަދު ޝަވޫނޫނުގެ މައްޗަށް ތޫނު އެއްޗެއް [illegible] ދަޢުވާކޮށްފައެވެ. ދަޢުވާކޮށްފައިވަނީ މި ދަޢުވާ ކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު (މީގެ ފަހުން "ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު") ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށް، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުންނެވެ.[2]

---

[1] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވެފައިވަނީ ދެ ފަރާތަކަށެވެ. އެއީ މުޙައްމަދު ޝަވޫނޫނާއި އިބްރާހީމް، ލ. މުންޑޫ، [illegible]. މި ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ހިމެނިފައެއް ނުވެއެވެ.

[2] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ "ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތް"ގެ "ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ"

4. މި ދަޢުވާ މުޙައްމަދު ޝަނޫންގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވަނީ މުޙައްމަދު ޝަނޫންއާ ޙަދީ ސިޔާދްއާ ދެ މީހުން 20 މާރިޗު 2015 ގެ 22:30 އެރަހިކަންރަހިހިދު، ލ. މުންޑޫ، ވަގުމީރިހާ ގޭގެ ކައިރިން މަގުމަތީގައި ޙަދީ ސިޔާދް އާއި ލ. މުންޑޫ، ނޫފިލު، ޙަދީ ޢިސްކަންދަރާ ދެ މީހުން މާރާމާރީ ހިންގަމުންދަނިކޮށް، މުޙައްމަދު ޝަނޫން އެތަނަށްގޮސް، މިޙާދިސާގައި 08 (އަށެއް) އިންޗި ހުންނަވަޅުގެ ވަޅެއް ނަގައި ޙަދީ ޢިސްކަންދަރުގެ ވާތު ފައިގެ ފަތަލަސްގަނޑަށް ހަމަލާދީފައިވާކަމާއި، ޙަދީ ޢިސްކަންދަރު ދުވެފައި ގޮސް ވަގުމީރިހާ ގެއަށް ވަނުމުން މުޙައްމަދު ޝަނޫން އާއި ޙަދީ ސިޔާދް، ޙަދީ ޢިސްކަންދަރުގެ ފަހަތުން ގޮސް، ޙަދީ ޢިސްކަންދަރާއެކު މާރާމާރީ ހިންގައި ޙަދީ ޢިސްކަންދަރުގެ ގަޔަށް ވަޅިން ހަމަލާދީ ގަރާރުފުރައިވާކަމަށް ދަޢުވާކުރެއްވުން ބުނެފައެވެ.[3]

5. ދަޢުވާގެ ޖަވާބުގައި ދަޢުވާކުރެވުނު ކަންތައްވާ ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދެއްވުމަށް، ދަޢުވާކަން އިންކާރުކުރާކަމަށް މުޙައްމަދު ޝަނޫން ބުނެފައެވެ.[4]

ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ފައިސަލާއިން މުޙައްމަދު ޝަނޫންގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

6.1 ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ޝަނޫން ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގެއްލުންދިނުމުގެ މިހާރު ދިނުމުގެ ކުށް ކުރިކަން ސާބިތުވާކަމަށާއި،

---

[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ފައިސަލާގެ "ފައިސަލާ ނިމުނުގޮތުގެ ތަފްޞީލް" ގެ "ފުރަތަމަ ފަރާތުން ހިނގިކަމަށް ބަޔާންކުރާގޮތް"

[4] 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުން ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ފައިސަލާގެ "ފައިސަލާ ނިމުނުގޮތުގެ ތަފްޞީލް" ގެ 14 ވަނަ ނުކުތާއިން އެނގެއެވެ.

6.2 ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޝަވޫންގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅުން ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގަސްދުގައި މީހަކު ޖެހުމުގެ ކުށުގެ އުޤޫބާތެއްގެ ގޮތުން، މުޙައްމަދު ޝަވޫންގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

7. މިފަދައިން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވެއެވެ.

7.1 މުޙައްމަދު ޝަވޫންގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން އުފުލާފައިވާ ދައުވާއަކީ ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގަސްދުގައި މީހަކު ޖެހުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާކަމަށްވާއިރު، މި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ސާބިތުވޭތޯ [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ގަސްދުގައި މީހަކު ޖެހުމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތު ފިޤުހީ ނުވަތަ ނޫންކަމަށް ދެކެވިފައެވެ. މިގޮތުން،[5]

7.1.1 ފުރަތަމަ ތުހުމަތުގައި،[6] އަޑީ ޖިނާޔަތުގެ ޝަރުޠު އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުން ލާޒިމް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް ކަރަންޓުގެ އަސަރު ބޭރުވިކަން ނޫނީ ގެއްލުންވި ކަމަށް ބަލާފައިވާއިރު، އަޑީ ޖިނާޔަތުގެ އެކަމަށް މަތީގެ ފަރާތް އަލާމަތްތަކެއް ފެނުނު ކަރަންޓުގެ ޖިސްމާނީ ގެއްލުމެއް ދިމާވެފައިވާ ކަމަށް ދެނެގަނެވޭ ހެކިތަކާއި އެކު، މި ކަރަންޓުގެ ޒަރާބާ ނުލިބޭނެކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭކަމަށް ދެކިފައިވެއެވެ.

7.1.2 ދެވަނަ ތުހުމަތުގައި،[7] އަޑީ ޖިނާޔަތް މަރުވެފައިވާ ހަނދާނަކީ އެކި ތަންތަނުން އަދި ބާއްސަވާ ކަރަންޓު ވަޅުން ދޭފައިވާ ހަމަތަކުގެ ސަބަބުން ގައިން ފިނި އަދިއެއްގެ ކަށި ބޮޑުފައިވާރިކަން އެނގޭއިރު، އެކި ފަހަރުމަތިން މުޅުގޮތުން ޝަރީޢަތް ވަޅުން އަޑީ ޖިނާޔަތް ހަމަޖެހޭފައިވާ ކަންޖެހު ފެނުނު ޒަރާބީން ޝަރީޢަތުގައި ބޮޑުވެފައިވާކަމަށް، އަޑީ ޖިނާޔަތް ހަމަޖެހޭން ކަމަށް ޒަރާބީން ބޮޑުވެފައިވާ އަޑީ

---

[5] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ 58 ވަނަ ނުކުތާ

[6] ފުރަތަމަ ތުހުމަތު، މަރުވި މީހާ ޖެހި ކަރަންޓުގެ ޖިސްމާނީ ގެއްލުން އިންސާނާ ކަމުގައިވާނެއެވެ.

[7] ދެވަނަ ތުހުމަތު، ކުރުކުރި މީހާގެ އަވަހުގެ ނަހަރުޤަލާގެ ޒަޚަމް އަމަލު ވާގިއޮތެވެ.

ޖިނާޔަތްގެ ކަނޑައި ބެލަހައްޓާއި ފަރަމަސްޓަރކަން ރޫން އެއްބަސްވުން ހަމަޖެހިފައިވާކަން ފެނިގެ ޗީޓަށް ރިޕޯޓުން އުނގެނޭކަމަށާއި، މިކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އަދި ޖިނާޔަތް މަރުވެފައިވަނީ މި ހަމަޖެހިކަށް ދުވަހުން ހަނދަސްޖެހުން ގިނަ އަދަދެއްގެ ތާ ބަރުވުމުންކަމަށާއި، އަދި 2 ވަނަ ސަމަރީއާއި މި މައްސަލައިގައި ހާޒިރުވުމުގެ ގޮތުގައި ހާޟިރުވުމުން 4 ވަ. ހަސަން ޢުމަރު ފަހަގަކުރި ގޮތަށް އަދި ޖިނާޔަތްގެ ކަރަށް ދިފާޢުގެ ހަމަޖެހިފައި ކުރެވުނުތަކުގެ ތަރުތީބު މިޚިލާފު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމައެކަނި ސާބިތުކޮށްދެވިފައިވާކަމުން، އަދި ޖިނާޔަތް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ހެކިތަކާއި ތަކުރާރުކޮށްފައިވާ ތަރުތީބުން ފާހަގަކުރެވެން ނެތްކަމަށެވެ.

7.1.3. މިންވަރަށް ދުވަހެއް ދުވަހުގެ ގަސްދު އެވެރިން އެ އަދަދު ހިނގުމުންކަމުގައިވާއިރު، މިކަން ދެންގަނޑުރި ހުރިހާ ހެކި ސިޔަސަތުކަމަށްފައިވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ތައްޔާރުކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިތަކަށް ބަލާއިރު، މުޢާމަލާތު ޝަރުޢީން، އަދި ޖިނާޔަތްގެ ކަނޑައި ދިމާއަކަށް އަދި ބެލަރާއްޖެއަށް ހަމަޖެހިފައިކަމަށް ސާބިތުކޮށް އެހެނިހެންކަމުގައި، އަދި އެ ހަމަޖެ ތަކުރާރުކޮށްފައިވާ އޮތް އޮޅުން ގަސްދު އޮތްކަމަށް ބެލިދާނެކަމުގައި، އެކަން ޖެހޭފަދަ ފިޔަވައިގެންކަމުގައި ޔަޤީންކަމުން ދަލީލުތަކުގައިކަމުގައި، ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 3 އަދި ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 1 ގެ ހެކިބަހުން، މުޅިއްމަކު ޝަރީޢަތް އެކަން ކޮށްފައިވާ އަދި ޖިނާޔަތްއަށް ގަސްދުގައި ހަމަޖެހިފައިގަމަކުރައްވާކަމުގައި، އެ ހަމަޖެހިފައިގަތް ބެނުންކުރުމުގައިވާ ހެދުމާއި ހަމަޖެހިފައިވާ ކަނޑައިގެ ބެލަހައްޓާ ކަމެއްގައިވާ މި ހަމަޖެހޭ ދުވަހުގެ ގަސްދު އޮތްގޮތުން ހިނގާފައި ނިންމާ ހަމަޖެހިއްޖެވުމެވެ، ސުވާލު އުނގަންނައިދިން ސާބިތުކޮށްގެން ނިންމިކަމުގައި، ހަމަޖެހިފައިގަތް އަދި ޖިނާޔަތް ވ. މުޙައްމަދު ހުސައިން ޒިޔާދާއި ގަސްދު މުޅިއްމަކު ޝަރީޢަތް އެއްގޮތް އަހުލު އަދި ޖިނާޔަތްގެ ހަމަޖެހޭ އުފެއްދުމެއް ނުވެ

މީހުންނާ ކުރިމަތިލައި، އަދި ޖިނާޢަތުގެ ބައްޔަ މަރާލާނަކުގެ އިންޒާރުވެސް ދީފައިވާކަމަށް، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/08 "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓު" އާއި ރިޕޯޓު ތަހުގީގުކުރި ކުރިބަހަން ބަލާއިރު، ތ. މުނޑޫ، ބިލެތިމާ ގޭގެ ގޭގެ އިރުމަތީފަރާތު ގޭގެ ބޮޑުފާރު ކައިރި ބިންމަތީގައި، ގޭގެ ދޮރުގެ އުތުރުފަޅި ގޭޓުން ފާހަގަކުރެވުނު ސަމްޕަލްތަކުން އެއްކުރެވި ހުރިކަމަށް، އެގޭގެ އިރުމަތީ ފަރާތުން ދޮރުން ވަދެވޭން އަރިހު ގޭގެ ގޭގެ އޮޅި ދިމަދިމާލުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ސަމްޕަލްތަކުން އެއްކޮށް ހުރި މީހެއްގެ ކުޅަފަތަކަށް ފިލާވަޅަކަށް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމަށް، އަދި އެ ފިލާވަޅަށް މުޅިއަހަރު ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ އޮތް ކަޓަރުގެ ދޮރުގެ ބޯޓު ތަރުބަހަދަގައި، ބޮޑުކަންތަކަށް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަން ރިޕޯޓު ތަހުޤީޤުކުރި ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމަށް، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/09 "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓު" ގައި މުޅިއަހަރު ޝަރީޢަތުގެ ކަނޑައެޅުއްވި އިންޑިޕެންޑެންޓް ނިޒާމީ މަޖިލީހުގެ، ވަޒީފާގެ އިންޑިޕެންޑެންޓް ނިޒާމީ މަޖިލީހުގެ ފާހަގަކޮށް ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ކުޅަފަތަކަށް ފިލާވަޅަކަށްވެފައިވާކަމަށް، އަދި ހަމަ އެއާއެކު، ތ. މުނޑޫ، ވަލުމިހިރާ ގޭގެ ބަދިގެ ތަޅުއިން އަދި ޖިނާއީގެ ތާރީ އިތުރުން މުޅިއަހަރު ޝަރީޢަތުގެ ތާ ޒިންމާއިވާކަމަށް ބެހެއްޓިކަމަށް، މިކަން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(c)/5/DAR/2015/0032 "ޑީއެންއޭ އެނަލިސިސް ރިޕޯޓު" އާއި، އެ ރިޕޯޓު ތަހުޤީޤުކުރި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޑީއޭން ޖީނިޓިކްސް ހިންގުމުގެ އިތުރުއިން (ސ.ނ. C1321) ގެ ބަޔާން އެނގޭކަމަށް، މުޅިއަހަރު ޝަރީޢަތުގެ ފާހަގަކުރުން ދަރުބަދުން ހުރަހަށްފައިވާ މި ހާލު ފެންނާތަނެއް ނަގުލުކުރެވިފައިވާ ދިފާއުން ހުރަހަށައި

ދެކަން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާކަމުގައި، މިކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޖަލީ ޢިދަރަތް މަރާލުމުގެ ގަސްދު މުޤައްރަރު ޝަރުޠުގެ މައްސަލަ ތޮޅުވަން ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.

7.2 ޖަލީ ޢިދަރަތަށް ޙުކުމް އެއްކަލުން ހަމަޖެހިފައިވަނީ މުޤައްރަރު ޝަރީޢަތުކަން އެއްވެސް ޝުބުހަތެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވާތީ، މުޤައްރަރު ޝަރީޢަތް، ޖަލީ ޢިދަރަތާ ދެކޮޅަށް ހިނގި އަނިޔާތައް އަމާޒުވީ ޢާންމު މަރާލި ސަބަބުގެ ގޮތުން ގެއްލިފައިވާތީން، އިސްލާމީ ޝަރީޢާގައި ގަސްދު މަރު ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާކަމަށް ނުފެނޭތީ މުޤައްރަރު ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލަ ކުރިޔަށްދާ ތަރުތީބަށް ފުރިހަމަވާކަމެވެ.

7.3 ޖަލީ ޢިދަރަތް ނިޒާރުއިރު ވަޒީފާއިދާކުރަމުން ދިޔަ ލ. މުންޑޫ، ނޫވިލު، މުޙައްމަދު ނިޝާދު (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ ބައްޕަ)، ލ. މުންޑޫ، އަރިހިރި، އަޙްމަދު ފިޔާޒު (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަފާ ބޭބޭ)، ލ. މުންޑޫ، ނޫވިލު، ހުސައިން ހައިޝަމް (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ކޮއްކޮ)، ލ. މުންޑޫ، ނޫވިލު، އާމިނަތު ޖީނާ (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ދައްތަ)، ލ. މުންޑޫ ނޫވިލު، ހަލީމަތު އިނާޔަތު (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ކޮއްކޮ)، ލ. މުންޑޫ، މޫންސްޓަރ، ހައްވާ ނޫރުނިސާނާޒު (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ކޮއްކޮ)، ލ. މުންޑޫ، ހުންނާސްޓާރ، އާއިޝަތު ނައީމާ (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ކޮއްކޮ)، ލ. މުންޑޫ، ނޫވިލު، ފާތިމަތު ޝަފާނާޒް (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަސް ކޮއްކޮ)، ހ. ޝަމާލް، ފަހަރެހާގެ، ހުސައިނުއާރިފް ނިޒާރު (ޖަލީ ޢިދަރަތުގެ އުއްބަފާ ބޭބޭ) ކަމަނާއި، ލ. ގަން، ޖޫނޮސްކާނާގެ، މުޙައްމަދު އަޙުމަދު ބިން ޢިދަރަތުއަލީ ޖަލީ ޢިދަރަތުއަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ދިޔަތުގެ މަކާލުއަށް، މ ކޯއްޖެ އުފެއްދީމާއިރު 26 މާރިޗު 2012 ކަމަށާއި، މުޙައްމަދު ނިޝާދުއާއި، އަޙްމަދު ފިޔާޒުއާއި، ހުސައިން ހައިޝަމްއާއި، އާމިނަތު ޖީނާއާއި، ހަލީމަތު އިނާޔަތުއާއި، ހައްވާ ނޫރުނިސާނާޒުއާއި،

އާއިޝަތު ނާއިލާއާއި، ފާޠިމަތު ޝަފްނާޒްއާއި ޢަބްދުލްލަޠީފް ނިޒާރު ޝަރީޢަތުގައި ބުނެފައިވަނީ އަދި ޖިހާދު މަރާލި ޤާޟީގެ ކިބައިން ހެކިބަސް ހިފަން ބޭނުންވާކަމެވެ.

7.4. ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާން އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް، އަދި ޖިހާދު ދަރިކުދިން އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާތީ، އެ ފަރާތުގެ ބަހެއް ޝަރީޢަތުން ހޯދައިނުވާކަމެވެ.

7.5. އަދަބާއި މުޅި ގޮތުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތުގައި މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ ފަރާތުން އިތުރު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އަދި ޖިހާދުގެ ވާރިސުން މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހެކިބަސް ހިފަން ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފައިވާތީ، މި ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅުނު އަދަބަކީ މަރުގެ އަދަބުކަމެވެ.

ދެފުށުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

8. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325-Cr-C-2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ ސައްޙަކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން 04 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅުއްވައިފައެވެ. އެ ނުކުތާތަކަކީ:

8.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުން ހެކި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ވަސީލަތެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެފައިވަނީ ޝަރީޢާ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމެއްނުވާކަމާ މި ހިމެނޭކަން މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ ފަރާތުން ގަސްދުގައި މިހާރު މަޝްވަރާގެ ކުރު އެއްވެސް ޝުބުހާއެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވާކަން ކަށަވަރުކުރެވިފައިނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛

8.2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް އެ ކޯޓުގައި ހިންގުނުއިރު، ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލާފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އެންމެހައި ޙައްޤުތައް މުޙައްމަދު ޝަނޫނަށް ލިބިދީފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރެވިފައިނުވާކަން ބޭނުން ހުރިހާ ނުކުރާކަމާއި؛

8.3 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި އެ ކުށުގެ އުޤޫބާތުގެ ގޮތުން މުޙައްމަދު ޝަނޫން ޤަތުލުކުރުން ޙުކުމްކޮށްފައިވާތީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޤިޞާޞް ހިފުން ލާޒިމުވާ ސަބަބުތައް މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ ވާރިސުންގައި ފުރިހަމަވެފައި ނުވާކަން ކަށަވަރުކުރެވިފައިނުވާކަން ބޭނުން ހުރިހާ ނުކުރާކަމާއި؛

8.4 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ ވަކީލުން ޤިޞާޞް ހިފުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ޗ. މުސްތަ، ނޫރިޔާ، އަދި ޢިއްޒަތުއްލާގެ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތީންކަން ކަށަވަރުކުރެވިފައިނުވާކަން ބޭނުން ހުރިހާ ނުކުރާކަމެވެ.

9. ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ޚުލާޞާއަކީ، މި މައްސަލައިގެ ހާދިސާއާ ހަމައަށް އަދި ޢިއްޒަތުއްލާއާ ދިރިހުރި އިންސާނުންކަން އެނގޭކަމަށް، އަދި ޢިއްޒަތުއްލާގެ ފިރިހެނުން ބޮޑުކަނބަލުން ކުދި ހިމެނޭހެން މުޙައްމަދު ޝަނޫން ވެރިން ހަމަޖެހިފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރާކަމާއެކު އެނގޭން އެއްބަސްކަމަކަށް، އަދި ޢިއްޒަތުއްލާ މަރުވެފައިވާއިރު އަދި ޢިއްޒަތުއްލާއަށް ދިރިހުރި ހުރި ޢަމަލުތަކުން އަދި ހާލަތުން ކަރަން ދިރިހުރި ހުރި ޢަމަލުން ތިންބެރުވުމުގެ ސަބަބުންކަން ދޭތި ރިޕޯޓާއި ގޮތް ސަރަޙައްދު، ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އަދާލުތަކުގެ ހުރިހާ އިންސާފުން

އޮންނަކަމަށާއި، އެހެންކަމުން މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ރަނގަޅުކަމުގައެވެ.

10. ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ޚުލާސާއަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީން ޖިނާއީ ކުށުގެ ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާ ޝަރީޢަތެއްކަމަށާއި، މިގޮތުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ސާފުވާނެހެން ދައުވާ އެގެން ފުރިހަމަކޮށްދިނުމާއި، ޝާހިދުން ވަކިވަކިން ހާޒިރުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި، ކުރުން ދިފާޢުކުރުމުގެ އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތާއި ފުރުޞަތު ދިނުމާއި، ހެކިން ހުށަހެޅުމުގެ ކާމިޔާބު އުފުލުމުގެ ޙައްޤު ހިމެނިގެން ދިދިފައިވާކަމަށާއި، އަދި ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުން ދިފާޢުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ދީފައިވާކަމަށް ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.

11. ތިންވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ޚުލާސާއަކީ، މި މައްސަލަ ހިންގިއިރު މުޙައްމަދު ޝަފޫނަކީ ބާލިޣު ބުއްދި ސަލާމަތުން ހުރި މީހެއްކަމަށާއި، މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ ސަބަބުން ނިޔާވެފައިވަނީ، ތޫ ބުރިމަތީ ބިންކުރެވިފައިވާ ދަރިއެއްކަމުގައި، މަތި އަދި ޖިސްމާނީ މުޙައްމަދު ޝަފޫނަށް ޓްރޮމާ ޑިސްއޯޑަރ ގެ ބޭނުން ޖިސްމާނީ ހާލަތުގައި މީހަކު ވެފައި ހުރިކަމުގެ ވާހަކަ ބުނެ ތިއްބަސް، މަ ދު މީހުންގެ ދުރުގައި ޓްރޮމާ ހިފުން ވަނީވާފަދަ ތިމާގެ ކަންތައް ނުވިކަމަށާއި، އަދި ޖިނާއީމަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބޭރުގެ ކަމެއްގައި ސަރުކާރު ބަދަލުގެ ފަރާތުން ދޭހަވާގޮތުގެ ތެރެއިން ބެހޭ ދަތުރުގައި ހެކިދޭ ޝަރީޢަތުގެ މަސްލަހަތު ކުރިއަށް ހިނގަމުން ދިޔަ ހުރި ހާލަތެއް ދަނީއެވެ ކޮށް އަންނަ ކަމުގައި ނުވާކަމަށް، އަދި މީސް ކަމާބެހޭ މުޖުތަމަޢު ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ސާބިތު ކުރެވިފައިނުވާކަމަށެވެ.

12. ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ހުލާސާއަކީ، އަލީ ފިޔަރަދްގެ ވާރިސުންނާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ސުވާލުކުރުމުން، ވާރިސުން ބޭނުންވަނީ މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ކިބައިން މަރަށް މަރުހިފަންކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނެފައިވާކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި އަލީ ފިޔަރަދްގެ ދަރިފުޅު ހިމެނޭކަމަށާއި، ނަމަވެސް، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނީ ގޮތުގެ އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް، އަލީ ފިޔަރަދްގެ ދަރިފުޅަށް އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާތީ، އެފަރާތުގެ ބަސް ޝަރީޢަތުން ހޯދާފައިނުވާކަމުގައެވެ.

13. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން މުޙައްމަދު ޝަމޫން މެރުވަން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޙުކުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއްކަމުގައި، މި ޙުކުމަކީ ނިޔާއީ ޙުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދިނުމަށެވެ.

މައްސަލަ ޢަރުޟުވި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ

14. މައްސަލަ ޢަރުޟުވި، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

14.1. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ 1، 2 އަދި 3 ވަނަ ނުކުތާއާއި އެނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލާއި ގުޅޭގޮތުން، މުޙައްމަދު ޝަމޫން ދެބަސްވާކަމެއްނެތް ކަމުގައެވެ.

14.2. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި 4 ވަނަ ނުކުތާއާއި ގުޅިގެން، ދަށު ކޯޓުން މުޙައްމަދު ޝަމޫން މެރުވަން ނިޔާ ކަނޑައެޅިއިރު، މަޤްތޫލުގެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުއްޖަކު ހުރިކަމާއި، އެކުއްޖާގެ ހިޔާލު ފިޔަވައި ބާލިޣު ވާރިސުންގެ ހިޔާލު ނުހޯދުން، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމަށް ބާރުލިބިގެންވާކަމުގައި ވާރިސުން ޤިޞާޞްހިފުމަށްވާކަމަށް، އެހެން ނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ފަރާތުން އެދުނީ، ދަށު ކޯޓުން މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ މައްޗަށް

ކުށް ސާބިތުވިއިރު، މަޤްތޫލުގެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖަކު ހުރުމާއެކު، ދަރު ކާޖެން މުޙައްމަދު ޝަފޫން ގުރުމަން ޙުކުމްކުރި ފަހުން، މިހާރު 02 (ދޭއް) އަހަރު [illegible]، އެކުއްޖާގެ އުމުރުން މިހާރު ރުހިބަސްދެވޭ އުމުރު ފުރިހަމަވެފައިވޭތޯ ކަށަވަރުކޮށްދީ، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިއާޔަތްކޮށް، ރުހިބަސްދެވޭ އުމުރު އެކުއްޖާގެ ފުރިހަމަވެފައިވާނަމަ، އެކުއްޖާގެ ރުހިބަސް ނަގައިދިނުމަށްފަހުގައެވެ.

15. މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ 1، 2 އަދި 3 ވަނަ ނުކުތާތަކާއި އެނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުތަކާމެދު މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ ފަރާތުން ސާފު އުފައްދާ ކަމެއް ނުވުމުން، މިބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިއާޔަތްކޮށް، ދަރު ކާޖެން މުޙައްމަދު ޝަފޫން ގުރުމަން ޙުކުމްކުރިއިރު، މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުންކުރެ، 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިއަކު އޭރު ދުނިޔޭގައި ހުރުމާއެކު، މިހާރު އެކުއްޖާގެ އުމުރުން ރުހިބަސްދެވޭ އުމުރު ކުއްޖެއްކަން ކަށަވަރުކުރުމާއެކު، އެކުއްޖާގެ އުމުރުން ރުހިބަސްދެވޭ އުމުރު މިހާރު ފުރިހަމަވެފައިވާނަމަ، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިއާޔަތްކޮށް، އެކުއްޖާގެ ރުހިބަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނަގައި މި މައްސަލައިގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

16. ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމަކީ އެންމެ ބޮޑެތި ފާފައިގެ ތެރެއިން ފާފައެކެވެ. އަދި ހައްޤަކާ ނުލައި ގަސްދުގައި މީހަކު މަރައިފިނަމަ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޭގެ އުޤޫބާތަކީ ޤިޞާޞް ހިފުމެވެ. އެބަހީ، މަރަށް މަރު ހިފުމެވެ. ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ބަޤަރާ ސޫރަތުގެ (سورة البقرة) 178 ވަނަ އާޔަތުގައި މާތްالله ވަޙީކުރައްވާފައިވާ ބަސްފުޅުގެ މާނައިގައިވަނީ

> "އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ބިމުގައިވާ ތަކެތީގެ ތެރެއިން ޙަލާލު ރަނގަޅު ތަކެތި ތިޔަބައިމީހުން ކައިއުޅޭށެވެ!
> އަދި ޝައިޠާނާގެ ފިޔަވަޅުތަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ތަބަ ނުވާށެވެ! (އެހެނީ) ހަމަކަށަވަރުން ޝައިޠާނާއީ،
> ތިޔަބައިމީހުންނަށްޓަކައި [illegible] ހާމަވެގެންވާ ޢަދުއްވެއެކެވެ."[8]

މިފަދައިންނެވެ.

17. މީގެ އިތުރުންވެސް، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ އަލް އިސްރާއު ސޫރަތުގެ (سورة الإسراء) 33 ވަނަ އާޔަތުގެ މާނައިގައިވަނީ

> "އަދި ތިޔަބައިމީހުން، الله ހުރުމަތްތެރިކުރައްވާފައިވާ ނަފްސެއް ހައްޤަކާ ލައިގެންމެނުވީ ނުމަރާށެވެ!
> އަދި އަނިޔާވެރިކަމުގައި، މަރައިލެވިއްޖެ (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، އެމީހާގެ ވަލީވެރިޔާއަށް،
> ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބާރެއް ދެއްވީމެވެ. ފަހެ، ޤަތުލު ކުރުމުގައި އޭނާ އިސްރާފު ނުކުރާހުށިކަމެވެ!
> ހަމަކަށަވަރުން، އެ ވަލީވެރިޔާއަކީ، ނަސްރު ލިބިގެންވާ މީހެއް ކަމުގައިވެއެވެ."[9]

18. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު) (މީގެ ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު") ގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާގޮތުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޙައްދު ކަނޑައަޅާފައިވާ ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސާބިތުވެގެން ހުކުމް ކަނޑައެޅޭ އަދަދު

---

[8] ނަޤުލުކޮށް ޤުރުއާނުގެ މާނަ، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ، https://presidency·gov·mv/quran/

[9] ނަޤުލުކޮށް ޤުރުއާނުގެ މާނަ، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ، https://presidency·gov·mv/quran/

ތަންފީޛުކުރަންވާނީ، އެ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއް ނިމުމަށްފަހު ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ އަދަބެއް ދިނުމަށް ހުކުމްކޮށްދިނަމަކަށް އެނގެއެވެ.

19. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާނީ، ކުށުގެ އަދަބެއްގެ ގޮތުން ކުށްވެރިޔާ ދެކުމަކުން ކޯޓުން ހުކުމްކޮށްދިނަމަވެސް، އެ ހުކުމުގެ ހުރިހާ ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކާއި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓަކުން އަލުން ބަލަންވާނެކަމުގައެވެ.

20. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫނުންގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވެ، ޤިޞާޞް (މަރަން މަރު) ގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، އެ މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބެލުން އެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އިސްތިޢުނާފުކުރާފަރާތަށް އެނގޭކަންނެވެ.

21. އިސްލާމީ ބާރުނުކުރި ފަދައިން، މި މައްސަލަ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، ބާރުނުކުރެވިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ދެކޮޅުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫނުންގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވެ، ޤިޞާޞް (މަރަން މަރު) ގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، މަރަން މަރު ހިފުމުގެ އަދަބު ތަންފީޛުކުރުމާއި، އެ އަދަބުގެ ބަޔާނަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުންނާއި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުންވެސް ކަނޑައަޅުއްވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ އަދަބު ދިނުމަށް ހުކުމްކޮށްދިނަމަކަށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގެ ބަޔާނަކުން ކަނޑައަޅުއްވައިދިނުމެވެ.

22. މި މައްސަލައިގައި ބެލިގެންދާނީ 04 (ހަތަރެއް) ކަމެއް ތިރީގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

22.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ހުރި ޤަރީނާތަކުން މުޙައްމަދު ޝަމޫނުންގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވޭތޯއާއި،

22·2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ހިންގުނުއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އިންސާފު ހައްޤުތަށް މުޙައްމަދު ޝަފޫނަށް ލިބިދީފައިވާތީއާއި،

22·3 އިސްތިއުނާފު ޝަރީޢަތުގައި ދިފާޢު ހިފުމަށް މަސާކުރާ ސަފަހާތް އެކުލަވާލާއި، އަދި

22·4 އަދި ޖިނާއަތުގެ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވާތީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމުގައި ހުރި ޤަޟިއްޔާތަކުން މުޙައްމަދު ޝަފޫނުގެ މައްސަލަ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށް އެއްވެސް ޝުބުހާއެއްނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވޭތޯ

23· ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ފަސަލާގައި، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ޝަފޫން ތޫނު އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުން ކުށްވެރިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

24· ދައުލަތުން މުޙައްމަދު ޝަފޫނާ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ދައުވާއަށް ބަލާއިރު، އެ ދައުވާގައި ބަޔާންކޮށް ޤާނޫނީ ނައްސަކީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އެވެ. މި މާއްދާގައިވަނީ، ތޫނު އެއްޗަކުން ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރެއް ބޭނުންކޮށްގެން ހައްޤަކާ ނުލައި މީހަކު މަރައިލިނަމަ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުން އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެކަމުގައެވެ.

25· މި މާއްދާގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ޝަފޫން ކުށްވެރިވެއްޖެކަމަށް ދަށު ކޯޓުން ނިންމުމަށް އެ ކޯޓުން ވާސިލުވެފައިވަނީ ދައުލަތުން މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަން އެ ނިންމުމުން ސާބިތުވެއެވެ.

26. ދައުލަތުން މުޙައްމަދު ޝަމޫންގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް އަންނަނިވި ހެކި ޤަރީނާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

26.1 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 1

26.2 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 2

26.3 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 3

26.4 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 4

26.5 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 5

26.6 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 6

26.7 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 7

26.8 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 8

26.9 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 9

26.10 ލ. މުންޑޫ ހެލްތު ޕޯސްޓްގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރ ޑރ. ނާސިރުއްދީން

26.11 ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޕޮލިސް ސަރޖަންޓް މުޙައްމަދު ޙަފީޒް (ސނ: 2645)

26.12 ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޕޮލިސް ސަރޖަންޓް މުޙައްމަދު ޝިފްރާޒް އަނީސް (ސނ: 1870)

26.13 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު: K(c)/5/DAR/2015/0032 "ޑީއެންއޭ ޕްރޮފައިލް ރިޕޯޓް" އާއި އެ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި ޕޮލިސް ޑިޓެކްޓިވް ހިޝާމް އިބްރާހީމް (ސ.ނ. C1321)

26.14 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ލ.މުންޑޫ ހެލްތު ޕޯސްޓްގެ ނަންބަރު Mhp/mcl-01/2015 އިންޑި ޗެކަޕް މެޑިކަލް ރިޕޯޓްގެ ތަރުޖަމާ

26.15 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އެންޑް ފެމިލީގެ ނަންބަރު 018910 މަރު ސާބިތުވި ލިޔުމާއި އޭގެ ތަރުޖަމާ

26.16 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ލ. މުންޑޫ ހެލްތު ޕޯސްޓުގެ ޑެތު ސަމަރީއާއި އޭގެ ތަރުޖަމާ

26.17 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/01 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.18 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/02 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.19 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/03 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.20 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/08 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.21 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/09 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.22 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/10 "ސީން އޮފްކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"

26.23 ސިއްރު ލިޔުމެއްގެ ގޮތުގައި މައްސަލާ ގުޅިގެން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން 26 މާރިޗު 2015 ގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ފޮޓޯ ރިޕޯޓް

26.24 މައްސަލާއާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ ސްކެޗްތައް

27. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާނެ ހެއްކެއް ނެތްކަމުގައެވެ.[10] މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ޝަމޫން ހުށަހެޅި އިޢްތިރާފީ ބަޔާނުގައި، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވެއެވެ. ދަޢުވާއަށް އިތުރަށް އެއްޗެއް ބުނަން ބޭނުންވަނީ ވަކީލުގެ ޙާޟިރުގައިކަމަށް ބުނެފައިވާކަން ފާހަގަވެއެވެ. އަދި މި އަޑުއެހުމަށް މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ވަކީލެއް ޙާޟިރުވެފައިނުވާކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[11]

28. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތީ ހަމައެކަނި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކި ޤަރީނާއެވެ.

29. ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗަކާއި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށުގެ އަދަބަކީ މަރުގެ އަދަބުކަމުގައި، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވެއެވެ.

30. މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި ކުށުގެ 03 (ތިނެއް) ރުކުން ފުރިހަމަވާންޖެހެއެވެ. އެއީ،

30.1 މަރުވި މީހާ [illegible] ދިރިހުރި އިންސާނެއްކަމުގައިވުމާއި،

30.2 ކުށްކުރި މީހާގެ ޢަމަލުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެ މަރު ވާޤިޢުވުމާއި،

30.3 މަރުގެ ގަސްދު އޮތިގެން އެ ޢަމަލު ހިންގުމެވެ.

31. ފުރަތަމަ ރުކުނާއި ދެވަނަ ރުކުނަކީ މާއްދީ ރުކުނެވެ. ކުށުގެ މާއްދީ ރުކުން ސާބިތުވާނީ ވާޤިޢާތަކުން ނުވަތަ އިޢުތިރާފުންނެވެ. ތިންވަނަ ރުކުނަކީ ކުށުގެ މަޢުނަވީ ރުކުނެވެ. މީހެއްގެ ފުރާނަ ގަސްދުގައި ނަގައި މަރާލުމުގެ ކުށް ސާބިތުވަނީ މަތީގައި ބަޔާންކުރި 03 (ތިނެއް) ރުކުން ސާބިތުވެގެންނެވެ.

32. މި 03 (ތިނެއް) ރުކުންތައް މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވެފައިވާތޯ ކުރިއަށް ބަލާލާނަމެވެ.

---

[10] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ "ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް" ގެ 18 ވަނަ ނަންބަރުގައި މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މި ނަންބަރުގައި [illegible] 28 މާރިޗު 2019 ގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[11] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ "ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް" ގެ ނިންމުމުގެ 22 ވަނަ ނަންބަރުގައި މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

33. މިކަމަށް އިތުރަށް ފުންކޮށް ނަޒަރުކުރާއިރު، ފުރަތަމަ ރުކުނާއި ގުޅިގެން އެއްވެސް ބަހުސެއް ނެތެވެ. އެއީ ޢަލީ ޢިހަތަމްއަށް ހަމަލާ ދިނުމުން، އޭނާއަކީ ދިރިހުރި އިންސާނެއްކަން ސާފުވާ މިންވަރަށް ހެކިންގެ ބަހުން[12] އެނގެން އޮތުމާއި، މިކަމުގައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ސުވާލު އުފައްދާފައިނުވާތީއެވެ.

34. ދެވަނަ ރުކުނަށް ބަލާއިރު، އެއީ ކުށްކުރި މީހާގެ ޢަމަލުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެ މަރު ވާޤިޢުވެފައެވެ. މި ރުކުނުގައި ބަލަން މި ޖެހުނީ، މަރަން ބޭނުންކުރި ހަތިޔާރު ނުވަތަ ވަސީލަތަކީ، އޭގެ ޙާލަތާއި ތަބީޢަތުން އެ އަސަރުކުރުން މިކަމާއި ދޮރުވަރަން ބޭނުންކޮށްފިނަމަ، ޢާއްމު ގޮތެއްގައި މީހަކު މަރުވެދާނެފަދަ އެއްޗެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއެވެ.

35. މިކަން މި މައްސަލައިގައި ވަޒަންކުރާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

35.1 ޢަލީ ޢިހަތަމްއާ ގުޅޭ ޑެތް ސަމަރީގައި ޢަލީ ޢިހަތަމް މަރުވި ސަބަބު ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "ގިނަ ތަންތަނުން ވަޅި ހަރާފައިވާ ފާރުތަކުން އަދި ޚާއްޞަކޮށް ކަރުގެ ވާތްފަރާތުން ވަޅިން ޖަހާފައިވާ ފާރުން ގިނައިން ލޭ ބޭރުވުމުން"[13] ކަން

35.2 ޢަލީ ޢިހަތަމްގެ ކަރާއި ބުރަކަށިއާއި ތަފާތު ސަރަޙައްދުތަކުން ތޫނު އެއްޗަކުން ހަމަލާދީފައިވާކަން މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓުން[14] އެނގޭކަން

---

[12] ޢަލީ ޢިހަތަމްއަށް ބަޔަކު ހަމަލާ ދިނުމުގެ ކުރިން ޢަލީ ޢިހަތަމް، ޢަލީ ސިޔާމްއާއި މުޙައްމަދު ޝާން މި ދެ މީހުން އެއްކޮށް ފުރުސަތުކަމަށް ސްޓޭޓުގެ ހެކި 07، ސްޓޭޓުގެ ހެކި 03، ސްޓޭޓުގެ ހެކި 06 އަދި ސްޓޭޓުގެ ހެކި 01 ގެ އިފާދައިން ހެކިބަސް ދިން ލ. މުންޑޫ، އަންނަރުމާގެ، މުޙައްމަދު ޝާން ހެކިބަސް ދީފައިވެއެވެ.

[13] ލ. މުންޑޫ ހެލްތު ޕޯސްޓުގެ “Death Summary” ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.
Cause of Death: Excessive Haemorrhage from multiple swab wound specially from stab wound of left neck”

[14] މުންޑޫ ހެލްތު ޕޯސްޓުގެ ނަންބަރު: “Anti Torture Medico Legal Report” Mhp/mlc-01/2015

35.3. މި މައްސަލައިގައި ހަބީރެއްގެ ގޮތުގައި ހެކިބަސްދީފައިވާ ޑރ. ޙަސަން ޢުމަރުގެ ހެކިބަހުގައި ކަރަށް ދީފައިވާ ހަމަލާއަކީ ޢާއްމު ގޮތެއްގައި މީހެއް މަރުވެދާނެފަދަ ހަމަލާއެއްކަމުގައި ބުނެފައިވާކަން[15]

35.4. ޢަލީ ސިޔާމްއާއި ޢަލީ ޒިޔާދު ހިފައިގެން ތިއްބުން ވަގުތު މުޙައްމަދު ޝަމޫން ބައިވެރިވެ އޭނާގެ އަތުގައި އޮތް ވަޅިއަކުން ޢަލީ ޒިޔާދުގެ ވާތްފަރާތު [illegible] ކައިރިން [illegible] ފުރަމަސްގަނޑަށް ޖަހައި ދަމާލާފައިވާކަމާއި، ބުރަކަށިއަށް 03 (ތިނެއް) ފަހަރު ޖަހާފައިވާކަމާއި، އެ [illegible] ގަނޑުގެ [illegible]، ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 09 (ނުވައެއް) ވަރަކަށް 10 (ދިހައެއް) ވަރަކަށް އިންޗި ހުންނާނެކަން ސިއްރުހެކިވެރިޔާ 03 ގެ ބަޔާނުން[16] އެނގޭކަން

35.5. މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ އަތުގައި ވަޅީގެ ފުޅާ މިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 05 (ފަހެއް) ނުވަތަ 06 (ހައެއް) އިންޗި ހުންނަވަރުގެ ވަޅިއެއް އޮތް ދުށް ފެނުނުކަމަށާއި، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ އަތުގައި އޮތް ވަޅި ޢަލީ ޒިޔާދުގެ [illegible] [illegible]، އަދި ޢަލީ ޒިޔާދު ދުވެފައި ދިޔައި [illegible] ގޭގެ [illegible] ކަމަށާއި، އޭނާގެ ފަހަތުން ޢަލީ ސިޔާމްއާއި މުޙައްމަދު ޝަމޫން ދިޔަކަމަށާއި، މުޙައްމަދު ޝަމޫން ފަހަތުން ބަދިގެއިން ގޮސް [illegible] [illegible] ޢަލީ ޒިޔާދުގެ ގައިން ލޭ ދިޔަ ގޮތް [illegible] [illegible] [illegible] ސިއްރުހެކިވެރިޔާ 01 ގެ ހެކިބަހުން[17] އެނގޭކަން

35.6. ސިއްރު ހެކި 01، ސިއްރު ހެކި 03 އަދި ހެކިބަސް ދިން [illegible]، [illegible]، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ހެކިބަހުގައި، ޢަލީ ޒިޔާދަށް ހަމަލާދިން މަންޒަރު [illegible] ފެނުނުކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށާއި، މި 03 (ތިނެއް) ހެކިންގެ ހެކި ބަސްތަކުން، ހަމަލާ ދިނީ މުޙައްމަދު ޝަމޫންކަން، އަދި ހަމަލާ ދީފައިވަނީ ވަޅިއަކުންކަން އެއްގޮތްވާކަން

---

[15] 15 ޑިސެންބަރު 2021 ގައި ޑރ. ޙަސަން ޢުމަރު ދީފައިވާ ހެކިބަސް

[16] 22 ނޮވެންބަރު 2020 ގައި ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 03 ދީފައިވާ ހެކިބަސް

[17] 16 ފެބްރުއަރީ 2021 ގައި ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 01 ދީފައިވާ ހެކިބަސް

35.7. މި ހަމަލާ ދީފައިވަނީ ބަދިގެ ތެރޭގައިކަން އެނގޭއިރު، ބަދިގެ ތެރޭގައި ގިނަ އަދަދެއްގެ ލޭ ހުރި ކަން ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރާކަން[18]

35.8. ބަދިގޭގައި ހިނގި ހާދިސާގެ ފަހުން، މުޙައްމަދު ޝަކޫރުން މޫނުފައިޗް ގޭގެ ދޮރު އެތެރެއިން ފެނިފައިވާކަމަށާއި، އޭރު ޒަކީ ޖިހަރަދް އޮވީ ތޮއްޖެހިވާކަމަށާއި، މުޙައްމަދު ޝަކޫރުން އަތުގައި ވަޅިއެއް އޮތްކަމަށާއި އެއީ އާންމުކޮށް ގެންގުޅޭ ވަޅިއަށްވުރެ ބޮޑު ސިއްރު ހެކި 07 ގެ ހެކިބަހުން[19] އެނގޭކަން

35.9. ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 03 ގެ ހެކިބަހަށް ބަލާއިރު، ވަގުތީރާގެ ކުރިމަތީގައި އަޖީ ސިފާވާއާއި އަޖީ ޖިހަރަދް އޮށޯވެލައިގެން ގޭގައި މުޙައްމަދު ޝަކޫރުން ވަޅިތަކެއް ހިފައިގެން އައިސް ވަޅިޖަހަން ފެށުނުކަމަށާއި، އަދި ސޯފާމަތިން ތެދުވެ އަޖީ ޖިހަރަދް ދޮއްވައިގަތީ ވަޅިޖެހި ކަމަށާއި، ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 03 (ހެކިވެރިޔާ) ބަލާ މުޙައްމަދު ޝަކޫރު ވަޅިޖަހާތީ ވަގުތުން ބަދިގެއިން ނިކުމެ ބުނީ ވަޅިޖަހާކަމަށާއި، އަޖީ ޖިހަރަދް ގެ ޝަރީޢަތް (ހެކިވެރިޔާ) 03 ފަދަ ގެއްލުނީ ކަމަށް، އަޖީ ޖިހަރަދް ގޭގެ ދޮރުގައި ބަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު ވަކި ހިނގާފައިވާކަމަށް ބުނާކަމަށް، އަދި ދުރަށް ބިރުވެރިކަން ބޭނުންވާ ތިބި ތަކެތި އަޖީ ޖިހަރަދް ދިޔަ ހަރުކަން ނުވަތަ ދަނޑި ބާރަށް ރޭގަނޑު ޖަހާ ދިޔުމަށް ތިބި ހެކިވެރިޔާ ގެއިން ހެކިބަސް[20] ދީފައިވާކަން

35.10. މި މައްސަލައިގައި ތަހުގީގުކުރި ޕޮލިސް އޮފިސަރު، ޕޮލިސް އޮފިސަރު ތަހުގީގު ކުރި އިންޓަރވިއު ހިސާބުގެ ހެކިބަހަށް[21] ބަލާއިރު، ވަގުތީރާގެ ގޭ ބަދިގެތެރޭ

---

[18] މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު K(a)/5/SC)R/2015/10 "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"
[19] 22 ނޮވެމްބަރު 2020 ގައި ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 07 ދީފައިވާ ހެކިބަސް
[20] 22 ނޮވެމްބަރު 2020 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް
[21] 21 އޮކްޓޫބަރު 2020 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް

ތަކުރާރުމަތިން، އަދި ޖިނާޔަތްގެ ތާގެ އިތުރުން މުހައްމަދު ސަމުރޫންގެ ތާ ފެނިފައިވާކަން އެނގެން އޮންނާނީ، މުހައްމަދު ސަމުރޫން އަދި ޖިނާޔަތްއާއެކު މާމާދީ ހިންގާފައިވާކަމަށް އިތުރަށް ބާރުދޭކަން

36. އަދި ޖިނާޔަތް ފެނިގޮތް ނަމަވީ ކުރުގެ އަހަރު ހިނދުގޮތް، މަތީގައި ބާރުންކަމުފަދަ ކަންކަމުގެ އަލިގައި ބަދަލު އެކަން ހުރިޖާގާ ޖޮޅިކަން ބާރުންކުރަނީއަދި، މުހައްމަދު ސަމުރޫން، ފެނިއަށްކަން އަދި ޖިނާޔަތްގެ ބާރަކަށްބަން ހަމަޖެހި އަދި ޖިނާޔަތްގެ ވާތް ފަރާތް ފާޅަށްފެނުން ހަމަޖެހި، އަދި ޖިނާޔަތް ދުވަހު ގޮސް، ވަގުތީހާރާގެ ބަދަލުގެ ތާކުއަށް ފަހުމުން، އާދަރުގެ ފަހަތުން މުހައްމަދު ސަމުރޫން ގޮސް، އަދި ޖިނާޔަތްގެ ކައިރި ހަމަޖެހިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި ޖިނާޔަތް ފުރުޞަތުއިވި މުހައްމަދު ސަމުރޫން ތޫނު އެއްޗަކުން ހަމަޖެ ދިނުމުގެ ސަލަބުނުކަން އެނގިއިރު، ގަސްދު ފުރުޞަތު ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ދުވަސް ކުރުން މި ފައްސަވައިގައި ފުރިހަމަވެ، އެކަން ސާބިތުވާކަން އެނގެއެވެ.

37. ތިންވަނަ ކުރުން ކަމުގައިވާ ފުރުމުގެ ގަސްދު އޮޅުކަން ބޭނުމުގައި، ގަސްދަކީ އިންސާނާގެ ހިތުގެ އަމަލަކަށް ނުވަތަ ހިތުގައި ހުރި ވަންހަރާވާގައިވާ ކަމަކަށްވުން، ފުރުމުގެ ގަސްދު އޮޅުކަން ޤާނޫނު އެއްބަސްނުވާނަމަ، ފުރުމުގެ ގަސްދު ދުނިޔެތަކުން އެކަމަށް ދަލީލުތަކުން ކަނޑައެޅުންކަންނެވެ. މިސާލަކަށް، މީހަކު ފުރުމަށް ބޭނުންކުރި ހަތިޔާރު އަސްލުކަމް މީހަކު މަރާލުމަށްޓަކައި ހަތިޔާރެއްކަމަށް، އެކަމުން ގަސްދުގައި މީހަކު ފުރިހަމަގޮތުގައިވާނަމައެވެ. މީހަކު ފުރުމުގައި ބޭނުންކުރި އަލާތުގެ އިތުރުން، ބާރުގަދަކަމާއި ވަރަށްގިނަފަހަރު ކަންކަމަށް ބާރުލިބިގެންވެއެވެ.[22] މިކަން ފާހަގަކުރި، ހަމަ ފެނިގެންކަމެއްވެ.

38. މިގޮތުން، އެ ގަދަވެ ހިންގުމުގެ ކުރިން ޝާހިދުގެ އަގަޔަސްގެ ހަރު ބޭރިއް އެ ގަދަވެ ހިންގުމުގައި ބޭނުންކުރެވިފައިވާ ހަތިޔާރަކީ، އެ ހަތިޔާރު ބޭނުންކުރި ބައިރާއި، އެ ހަމަވެ އަޅުފަށުކުރިމަށެވެ

---

[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-JC/04 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުހައްމަދު ނާޒިމް)

ތަސަރާއި، އެ ހަމަލާ ދީފައިވާ ގޮތަކާއި، އެ އަމަލު ހިންގިއިރު ފާޑުގެ އަމަލުތަކެއް ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ގޮތަކާއި، އެ އަމަލު ހިންގުމަށްފަހު ފާޑުގެ ކަން ކޮށްފައިވާ ގޮތަކާއި، އެ އަމަލު ހިންގުމަށް ބޭނުންކުރި ރާވާފައިވާނަމަ އެ ރޭވިރޭވުމަކާއި، އެ ހަމަލާގެ ސަބަބުން ނުކުތް ނަތީޖާއަކާއި، އަދި މިނުންވަސް މައްސަލައިގެ ވަރައިގެންވާ އެންމެހާ ކަންކަމަށް ނަޒަރުކޮށް، ގަސްދު ނުވަތަ ނިޔަތް ދެނެގަނެވެއެވެ.

39. މިކަން މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވޭތޯ ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

39.1 ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 03 ގެ ހެކިބަހުގައި ބ. ކެންދޫ ސްކޫލުގެ ދޮރުމަތީގައި ބަޖީ ޖިހަރަމްއާއި ބަޖީ ސިޔާމްއާ ދެމެދު ޖަވާބުދާރީކަމަކާއި، ވަގުތީހާރާގެ ކުރިމަތީގައި ޖަވާބުދާރަކުންގޮސް ބަޖީ ސިޔާމް އާއި ބަޖީ ޖިހަރަމް އެ ގޭގެ ބަދިގެ ތެރެއަށް ވަދެ ވަގުތު މުބާރާތު ސަވްދުން އެތަނަށް އައިސް މަސްކަނޑަން ގެންގުޅޭ ވައްތަރުގެ ވަޅިއަކުން ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ގައިން ވަޅި ހިރުކަމަނާއި، ވަޅިހިފި ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ބޮލަކައްބަނޑުކޮށްފައިވާކަމަނާއި، ތިން ފަހަރު ވަޅި ހެރި ކަމުގައި ބުނެދީފައިވާކަން[23]

39.2 ބަޖީ ޖިހަރަމްއާއި ބަޖީ ސިޔާމްއާ ދެމެދު ކުރިވުން ޖަދަލުގައި އެތަނަށް މުޅިއަދުގައި ސަތޫރުން ގޮސް ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ގައިން ވަޅި ހެރިކަމަނާއި، އެ މީހުން ތަޅާލިލި މަސްޖިދު ދުވުނުކަމަނާއި، ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ގައިން މުބާރާތު ސަވްދުން ދު ފަހަރު ވަޅިޖަހައި ތަޅާލިކަމަށް ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 01 ހެކިބަސް ދީފައިވާކަން[24]

39.3 މި ދެ ހެކިބަހަށް ބަލާއިރު، މުބާރާތު ސަވްދުން، ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ގައިން ތަޅާފޮޅުވާގޮތަށް ވަޅި ހެރިކަން އެނގެން އޮތުމުން، ގަސްދު އޮތްކަމަށް ބާރުދޭކަމަށާއި، އެއީ ފަހަރު މަތިން ބަޖީ ޖިހަރަމްގެ ގައިން ވަޅި ހަރާފައިވާކަން ގެއް ސަރަޖަރީއާއި ޑިސްޗާޖް ރިޕޯޓާއި މެޑިކަލް ރިޕޯޓުން އެނގޭކަން

---

[23] 22 ނޮވެންބަރު 2020 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް

[24] 16 ފެބްރުއަރީ 2021 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް

39.4. އަލީ ޒިޔާދަށް ކ. ތުލުސްދޫ [illegible] [illegible] ގެންދިޔަ ފަހުން، މުޙައްމަދު ޝަފޫން އެތަނަށް ގޮސް އަލީ ޒިޔާދުގެ ހަށިގަނޑު އުފުލައިގެން ދިޔަ [illegible] [illegible] ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 07 ގެ ބަޔާން [illegible]،[25] އަދި [illegible] [illegible]

39.5. [illegible] [illegible] އަލީ ޒިޔާދުގެ ހަށިގަނޑު ގެންދިޔަ ފަހުން އެތަނުގައި އަލީ ޒިޔާދުގެ ބައްޕަ ހުއްޓާ މުޙައްމަދު ޝަފޫން އެތަނަށް ގޮސް، އަލީ ޒިޔާދުގެ ބައްޕަ މަރާލާނަމޭ ބުނި މުޙައްމަދު ޝަފޫން އިންޒާރުދިންކަން މުޙައްމަދު [illegible] ސިއްރު ހެކިވެރިޔާ 06 ހެކިބަސްދީފައިވާކަން[26]

39.6. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/08 "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް" އާއި ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި އޮފިސަރުގެ ހެކިބަހުން، ކ. ތުލުސްދޫ ބީޗްވިލާ ގޭގެ ގޯތީގެ އިރުމަތީ ފަރާތު ގޯތީގެ ބޭރުފާރު ކައިރީ ބިންމަތީގައާއި، އެތެރެފަރީ ގޯތިތެރޭގައި ލޭކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ތަކެތި [illegible] ހުރިކަމާއި، އެ ގޯތީގެ އިރުމަތީ ފަރާތުން ދޮރުން ވަދެގެން [illegible] ގޭގެ ގޯތީގެ [illegible] [illegible] ޝައްކުކުރެވޭ އެއްޗެއް ހުރި މީހެއްގެ ހުސްފައިގެ ފިޔަވަޅުތަކެއް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވުނުކަމާއި، އެ ފިޔަވަޅުތަކަކީ މުޙައްމަދު ޝަފޫން ނިދާފައި އޮންނަ ކޮޓަރީގެ ދޮރުގެ ބިންމަތީގައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވުނުކަމާއި، މުޙައްމަދު ޝަފޫން ނިދާ ކޮޓަރީގައި މުޙައްމަދު ޝަފޫން [illegible] ކައިރީގައި އޮތް [illegible] [illegible] [illegible] ފޯނު [illegible] [illegible] ލޭކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ އެއްޗެއް ހުރިކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނުކަން ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން

39.7. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުގެ ނަންބަރު K(a)/5/SCOR/2015/08 "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރސް ރިޕޯޓް"ގައި މުޙައްމަދު ޝަފޫންގެ ކަނާތްފައިގެ އިނގިލިތަކުގެ ނިޝާނާއި

---

[25] 22 ނޮވެމްބަރު 2020 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް

[26] 09 ޑިސެމްބަރު 2020 ގައި ދީފައިވާ ހެކިބަސް

މަތީގައާއި، ވާރުތަވުގެ އިނގިލިތަކުގެ ނިޝާނާއި މަތީގައިވެސް ދާކަމަށް ޝައްކުކުރުވާ އެއްޗެއް
ހުރިކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން

39.8. ލ. މުނޑޫ، ވަގުތީރިއާގެ ބަދިގެ ޢުސޫރާގައި އަލީ ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ދޫގެ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު
ޝަކޫރުގެ ވާރިސް ހުރިކަން ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ހިދުމަތުގެ ނަންބަރު
K(c)/5/DAR/2015/0032 ޤަޟިއްޔާ ހަމަލާދީ ހުކުމުގައި އ. ދަރިފުޅު ދިވެހި
ވާރިސުންގެ ހިދުމަތުގެ ޖެއްސުމަށް ދޭންޖެހޭ ހިސާބުކުރަމުން އިސްތިސްނާކަން

39.9. ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބައްޔިނާތެއް ހުރި ދަޢުވާ ނަގަމުންދާފަރާތުގެ ދަޢުވާއަށް ހުށަހަޅައި،
އެކަން ސާބިތުކޮށްދެވިފައިނުވާކަން

40. ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި، މުޙައްމަދު ޝަކޫރުން، އަލީ ޢަބްދުއްރަޙްމާން ހަމަލާ ދިނުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ އާލާތްތަކާއި ވެރިއަކީ މިހާރު މަރުޙޫމާން ފަދަ ތިން ހަމަލާދިނުމުގައިކަމާއި، އެ ހަމަލާ ހިފައިގެން އަދި ގޮތާއި، އެ ހަމަލާ ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތާއި، ހަމަލާއަކީ ތަކުރާރުކޮށް ދެފުށް ހަމަލާއަކަށްވާތީ، ހަނގަނޑުގައި ހަމަލާދީފައިވާ ތަނާއި، އަދި އެއަށްފަހު މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ޢަމަލުތަކުން ހުރި ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، އަލީ ޢަބްދުއްރަޙްމާން ހަމަލާދީފައިވަނީ އޭނާ މަރާލުމުގެ ގަސްދު އޮޅުވެގެންކަމަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިން ބެލެވޭތީއެވެ. އެހެންކަމުން، ގަސްދު މަރުގެ ތުހުމަތުން ދުލުން ކަމުގައިވާ، ދެކުނުގެ ގަސްދު ސާބިތުވެފައެވެ.

41. ބަޔާންކުރި ކަންކަމަށް، ކުރިމަތިލާ ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައިވެސް ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމެވެ.

42. ކުރިމަތިލާ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތުން ހުށަހެޅުނު ހެކި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްކަމާއި، މި ހުކުމުން މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ މައްސަލަ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށް

އެއްވެސް ޝުބުހާއެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޑުން ކަނޑައެޅުމުގައި ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ގޮތަށް ހުއްޖަތުގައި ނުދެކެމެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޑުގައި މައްސަލަ ހިންގުނުއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް މުތައްހަމު [illegible] ލިބިދީފައިވޭތޯ

43. ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާއަށް ކަށަވަރުކޮށްދޭ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން މައިގަނޑު ޙައްޤެއް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (އ) ގެ ނިޔަލަށެވެ. އެކަންކަމީ،

43.1. އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ ކުށަކީ ކޮބައިކަން، އެ މީހަކަށް ރަނގަޅަށް ދޭހަވާނޭ ބަހަކުން، ތަފްސީލުކޮށް އެންގުން

43.2. އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އެ މީހާގެ ޝަރީޢަތްކޮށް ނިންމުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

43.3. [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

43.4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަގުތާއި، އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތްތައް ލިބުން

43.5. އެ މީހަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

43.6. އެ މީހެއްގެ [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible]، އެ މީހަކު [illegible] [illegible] [illegible] ކުރިމަތީގައި [illegible] [illegible] ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

43.7. [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް [illegible] [illegible] [illegible]

43.8. އެ މީހަކު [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް [illegible] [illegible] [illegible]

43.9. އެ ޒިންމާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ސުވާލު ކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

43.10. އެ މީހަކު ކުށެއްކޮށްފިކަން، އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ޝައްކެއްނެތި، ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުކުރެވެންދެން އެ މީހަކީ ކުށެއް ނެތް މީހަކު ކަމުގައި ބެލުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

43.11. އެ މީހަކީ ޝަރީޢަތްކުރާ ބަސް ނޭނގޭ މީހަކު ނަމަ، ނުވަތަ ބީރު މީހަކު ނަމަ، ނުވަތަ މަންމަނު މީހަކު ނަމަ، އެ މީހަކަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ތަރުޖަމާނަކު ހޯދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވުން

44. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު"ކަމަށް ބުނެފައިވާ) ގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި މުއްދަޢަލައިހިގެ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އެންގުމުގެ ކުރިން ތައްޔާރު ކުރަންވާނެ ކަންތައްތައް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިއީ މުއްދަޢަލައިހިގެ އަސާސީ ޙައްޤާއި ގުޅޭ ކަންކަމެވެ. އަދި މިއީ މުއްދަޢަލައިހިގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއަށް އޭނާ ވަކީލު އިޚްތިޔާރުކޮށް ނުވަތަ އެކަމަށް ކުރަނީ އިންކާރުކޮށް ބަލުމަން ސުވާލުކުރުމުގެ ކުރިން ތައްޔާރު ކުރަން ޖެހޭކަމެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ޙައްޤުތައް ލިބިދީފައިވާ ކަށަވަރުކުރުމާއިއެކު، އެ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން އޭނާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކަށް ސަމާލުކަންދޭންވާނެކަމެވެ.

45. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީވުމަށް އެންގުމުގެ ކުރިން، ތައްޔާރު އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރަންވާނެއެވެ.

45.1. ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުމުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުން

45.2. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއަކީ ކޮބައިކަން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެނގޭތޯ ސުވާލުކޮށް، އޭނާއަށް ދަޢުވާ ސާފުވެފައިނުވާނަމަ ދަޢުވާ ސާފުކޮށްދިނުން[27]

45.3. ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ހައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން އެންގުން

45.4. ދަޢުވާއިން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިފާޢުގެ ޙައްޤުތަކާއި އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތްތައް ލިބުމުގެ ހައްޤު، އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން އެންގުން

45.5. އޭނާ އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީގައި ކުރިން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަމާއި، އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާ ހާލަތުގައި، އޭނާ އަމިއްލައަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ މާލީ ތަނަވަސްކަމެއް އޭނާގެ ލިބިގައި ނެތްނަމަ، ހަމަޖެހިފައިވާ އުޞޫލުން ދައުލަތުގެ ޚަރަދުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކޮށްދެވޭނެކަން އެންގުން

45.6. އޭނާގެ ޙާޟިރުގައި ޝަރީޢަތްކުރެވުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަން އެންގުން

45.7. އޭނާއަކީ ދިވެހި ބަސް ނޭނގޭ މީހެއްނަމަ، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަރުޖަމާނެއްގެ އެހީގައި ޝަރީޢަތް ކުރެވުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަން އެންގުން

45.8. އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާނެއް ނުދިނުމުގެ ހައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަމާއި، އޭނާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދޭ ބަޔާނަކީ، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ ބަޔާނެއްކަމާއި، އޭނާ ދޮގުހެދި ދިނުމަކީ، ދޮގުހެދި ދިނުމުގެ ދަޢުވާ އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރެވިދާނެކަން އެންގުން

---

[27] މިފަދައިން އަމަލުކުރުމުގައި، ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ ކުށް ކުރާ މީހަކަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރަން އުޅުން މީހަކަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިން މީހަކަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބަކީ ކޮބައިކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުނުވިނަމަވެސް، އެ ކުށް ކުރަން އޭނާ އުޅުނުކަން ނުވަތަ އެ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިންކަން ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެ ކުށް ކުރަން އުޅުމުގެ ނުވަތަ އެހީތެރިވުމުގެ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

45·9 ދައުލަތުން ޝަރީޢަތަށް ހާޟިރުކުރާ ހެކިންނާ ސުވާލުކުރުމާއި، އެ މީހަކު ބޭނުން ހެކިން ޝަރީޢަތަށް ހާޟިރުކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުގައި އެދުމާއި، އެ ހެކިންނާ ޝަރީޢަތުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަން އެނގެން

45·10 އޭނާ ކުރަން އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްސަލަ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަވަސްނިޔާއިން ބެލޭނެކަން ނުވަތަ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ނިންމާދޭނެކަން އެނގެން

46· ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހައްޤުތަކާއި، އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމީ ގުޅިލާމެލިވެފައިވާ ކަންކަމެވެ. އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހައްޤުތައް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދީފައިވޭތޯ ބެލުމުގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ކަންކަމަށް ވަކިވަކިން ނަޒަރުކޮށް، އެކަން ފަނޑިޔާރު ކޮށްފައިވޭތޯ ބަލަންޖެހެއެވެ.

47· މިއިން ކޮންމެ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ވަކިވަކިން ނަޒަރުކުރާނަމެވެ.

ދަޢުވާގެ ލިޔެކިޔުންތައް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދިނުން

48· ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދީފައިވާކަން ފަނޑިޔާރު ކަށަވަރުކުރަންޖެހެއެވެ. މިކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކަށް ދިނުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމަކަށްވުމުގެ އިތުރުން، މިއީ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ކުށުން ދިފާޢުވުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުން ކުރަންޖެހޭ މުހިންމު އެއް ކަމެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-JC/2 ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޝާ އަޙްމަދު މިޝާ [illegible]

68 ވަނަ ނުކުތާއާއި 69 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ފަދައިން، ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ލިބެންވީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށްތޯ ނުވަތަ އޭނާގެ ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލަށްތޯ، އެއީ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައިވެސް ވަކިން ބަލައި ފަނޑިޔާރު ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. އެހެނީ، ޤާނޫނުގައި އޮތީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ ލިޔެކިޔުމުގެ އެންމެހާ ކޮޕީ ލިބިފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުން ކަމުގައިވިޔަސް، ޤާނޫނީ ވަކީލު ހަމަޖައްސާފައިވާ ޙާލަތުގައި، އެ ވަކީލަށް އެ ލިޔެކިޔުންތައް ލިބިފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުމުން ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް އެކަން ކަށަވަރުކުރުވީ ކަމުގައި އަހަރެން ދެކޭތީއެވެ. މިކަން މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލުމުގައި މި މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތަކުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

49. މި މައްސަލައިގެ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަޑުއެހުންތަކަށް ބަލާއިރު، މުޙައްމަދު ސަލޫނުގެ ވަކީލުގެ ޙާޟިރުގައި އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމެއް 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި ބޭއްވިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މި އަޑުއެހުމުގައި، އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤުތައް ދިނުމަށްޓަކައި އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމެއްގެ ގޮތުގައި މި އަޑުއެހުން ކުރިއަށްގެންދިޔައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ގިނަ ޙައްޤުތައް އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި، މިގޮތުން، ވަކީލެއް ހަމަޖައްސައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތާއި، ވަކީލާ [illegible] ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތާއި، ދަޢުވާއަށް އިޢުތިރާފުވުމުގައި ނުވަތަ އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި، އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތްތައް ލިބިގެން ޝަރީޢަތް ހިނގުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބުމާއި، މައްސަލައިގެ ލިޔުންތަކާއި ނުވަތަ މައްސަލައިގައި [illegible] ލިބުމުގެ ފުރުޞަތު ހިމެނޭކަމަށް ޝަރީޢަތުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ.

50. ބައެއް ލިޔުންތައް ލިބިފައިނުވާކަމަށާއި، ދަޢުވާކުރި ސަބަބު އެނގޭ ލިޔުމާއި އަދި ކުރިންގެ ތަފްސީލު ލިބިފައިނުވާކަމަށް މި އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ސަލޫނުގެ ވަކީލުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރުމުން، ފުރުޞަތު ދެވިފައިވެއެވެ.

51. އޭގެ ފަހުން 26 ނޮވެންބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ހެކި ލިސްޓާ އެކީ ހުށަހެޅި ލިޔުން ލިބިފައިވާތީ މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ވަކީލާއި ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، އެ ލިޔުންތަކާ ލިބިފައިވާކަމަށާއި، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާތީ ހެކި ހާމަކުރުމަށް ޝަރީޢަތުން އެންގުމުން، މުވައްކިލާއި ބައްދަލުވުމަށާއި އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް ވަކީލުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ. އަދި އެދިފައިވާ ފަދައިން ފުރުޞަތު ދީފައިވާކަން މަޙްޟަރު ބަޔާނުން އެނގެއެވެ.

52. 28 މޭ 2019 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ފަރާތުން ޙާޟިރުވެފައިވަނީ އެ ދުވަހު ދައުލަތުން ފާހަގަކުރި ލިޔުންތައް ލިބިފައިވާކަމުގައެވެ. އެ އަޑުއެހުމުގައި ޝަރީޢަތުން ހެކި ހާމަކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދީފައިވިނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާނެ ހެކިތައް ނެތުމުން، އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާފައިވާކަމުގައި މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ވަކީލު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މި އަޑުއެހުމުގައި މިކަމާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ޝަކޫރުއަށް ބަހެއް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުން، މުޙައްމަދު ޝަކޫރު ބުނުނީ ޝަރީޢަތުން ގޮތެއް ނިންމުމަށެވެ. އަދި ޝަރީޢަތް އަވަސްކޮށްދިނުމަށެވެ.

53. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ މުޙައްމަދު ޝަކޫރަށް ލިބިފައިވާކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާ އެއްގޮތަށް ދަށު ކޮޕީގެ ފަސިޢާރު ކަށަވަރުކޮށްފައިވާކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ކުރި ދަޢުވާއަކީ ރޮބަރީއަކަށް ދަޢުވާކުރީބާ މިހާރަށް ސާފުކޮށްދިނުން

54. ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ރޮބަރީއަކަށް އެ މީހާއަށް ރަނގަޅަށް ދޭހަވާ ބަޔާނުން ވަސްފުކޮށް އެންގުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ލާޒިމުކުރެއެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ

ނަންބަރުގައި ދަޢުވާލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭތޯ އެ ފަރާތް ސުވާލުކޮށް، އޭނާއަށް ދަޢުވާ ސާފުވެފައިނުވާނަމަ ސާފުކޮށްދިނުމަކީ ފަނޑިޔާރު ކުރަންޖެހޭކަމަށެވެ.

55. މިކަން ކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް ބަޔާންކުރަނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައެވެ. މިގޮތުން، ދަޢުވާލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ ކުށް ކުރާ މީހަކަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރަން އުޅުނު މީހަކަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިން މީހަކަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބަކީ ކޮބައިކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަވެސް، އެ ކުށް ކުރަން އޭނާ އުޅުނުކަން ނުވަތަ އެ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިންކަން ސާބިތުވާ މިންވަރަކަށް ހެކި ތިބިފައިވާނަމަ، އެ ކުށް ކުރަން އުޅުނުކަމުގެ ނުވަތަ އެހީތެރިވުމުގެ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ ކަނޑައެޅިދާނެ އަދަބު ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

56. 19 މޭ 2015 ގައި ދައުލަތުން ދަޢުވާ އުފުލުމުން، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، މުޙައްމަދު ޝަރީން ބުނެފައިވަނީ ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށެވެ. އަދި މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިއުން ބޭނުންވަނީ ވަކީލަކާ ނުލައި ޝަރީޢަތުގައި ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިގެންވާ ހައްގުތައް ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށްފަހު، އެ ހައްގުތައް ލިބިދީ، ދަޢުވާ ސާފުކޮށް ވަކިވަކިން ސުވާލުކުރުމުން، ދަޢުވާ ސާބިތުވެއްޖެކަމަށާއި، އިޢުތިރާފުވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޝަރީން ބުނެފައިވެއެވެ.

57. އެހެންކަމުން، މި ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރި ފަދައިން، މުޙައްމަދު ޝަރީންގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާ އިއްވައި، އޭނާއަށް އެ ދަޢުވާ ސާފުވޭތޯ ސުވާލުކޮށްފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ޝަރީނައަށް

ދަޢުވާ ސާފުކަމަށްވެސް އިލްތިމާސްކޮށްފައިވާތީ، މި ނަޒަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަވެފައިވާކަމަށް ބަލަންޖެހެއެވެ.

ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤު

58. މި މައްސަލައިގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް މުޙައްމަދު ޝަމޫންއަށް އަންގުމުގެ ކުރިން، އޭނާއަށް ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ފަނޑިޔާރު ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވެއެވެ. އެ ދުވަހުގެ މަޙްޟަރު ބަޔާނުގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫން ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވެއެވެ.

ދަޢުވާއިން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތް ލިބިގެންވާކަން

59. ކުށުން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި، އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތްތައް ލިބިދިނުމަކީ ކުށެއް ކުރުމުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ޙައްޤެކެވެ.[28] އަދި ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ދަޢުވާލިބޭ މީހާއަށް ފަސޭހައިން އަންގަންވާނެއެވެ.[29] މިކަން 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ.[30]

---

[28] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)

[29] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރު

[30] މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ފަނޑިޔާރު ވާހަކަދައްކަވާފައިވަނީ "...ދަޢުވާއާ ގުޅޭގޮތުން އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި ވަސީލަތް ލިބިގެން ޝަރީޢަތް [illegible] ... "

އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީގައި ކުށުން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުން

60. އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ލިބުމުގެ ތެރޭގައި، އެ މީހަކު އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލަކާއި މަޝްވަރާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި،[31] އެ މީހަކު އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީގައި ކުށުން ބަރީއަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު[32] ހިމެނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ޖިނާއީ ބޮޑު މައްސަލަތަކުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދޭ ފަދަ މާލީ ތަނަވަސްކަމެއް ނެތް މީހަކަށް، ދައުލަތުން ޚަރަދުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލަކު އައްޔަނުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. މިކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރުމުގެ އިތުރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިކަންކަން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

61. މި މައްސަލައިގެ ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަޑުއެހުންތަކަށް ބަލާއިރު، މުޙައްމަދު ޝަނޫންގެ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައި 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި، އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤުތައް ދިނުމަށްޓަކައި އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގެ ގޮތުގައި މި އަޑުއެހުން ކުރިއަށްދިޔައިރު، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުން ދިން ޙައްޤުތަކާ ލިބިގެންވާކަމާއި، މިގޮތުން، ވަކީލެއް އައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތާއި، ވަކީލާ ހާޒިރުވެ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ހިމެނޭނަމަވެސް ޝަރީޢަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ ދުވަހުގެ މަޙްޟަރު ބަޔާނުގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫން ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވެއެވެ.

62. ބައެއް ހިނދު ލިބިގެންވާކަމާއި، ދަޢުވާކުރި ސަބަބު އެނގޭ ލިޔުމާއި އަދި ހެކިންގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިގެންވާކަމަށް މި އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫންގެ ވަކީލުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރުމުން، ފުރުޞަތެއް ދީފައިވެއެވެ.

---

[31] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)
[32] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

63. އޭގެ ފަހުން 26 ނޮވެންބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ހެކި ލިސްޓާ އެކީ ހުށަހެޅި ލިޔުން ލިބިފައިވޭތޯ މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ވަކީލާއި ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، އެ ލިޔުންތައް ލިބިފައިވާކަމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ.

64. 20 އޮކްޓޫބަރު 2019 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމަށް މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ވަކީލް ހާޒިރެއްނުވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވޭތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، ވަކީލާއެއްކޮށް ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާކަމުގައި ޝަމޫން ބުނެފައިވެއެވެ.

65. 18 ފެބްރުއަރީ 2020 ގެ އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ވަކީލް ހަމަޖެއްސުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާކަމުގައެވެ.

66. 03 މާރިޗު 2020 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާއާމެދު މުޙައްމަދު ޝަމޫން ބުނަނީ ކީކޭތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، ޝަރީޢަތުގައި އެއްވެސް އެއްޗެއް ބުނަން ބޭނުންވާނީ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައިކަމަށާއި، އެކަމަކު ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާ ކަމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. 27 އޮކްޓޫބަރު 2020 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ދިފާޢުގެ ވަކީލު ހަމަޖެހިފައިވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޝަމޫން އަންގާފައިވެއެވެ. އަދި އެ ދިފާޢީބަސް ހުށަހެޅުމަށް ޝަރީޢަތުން ފުރުޞަތު ދީފައިވެއެވެ.

67. ހެކިބަސް ނަގާފައިވަނީ މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ވަކީލު ބައިވެރިވެގެންނެވެ. އަދި ހެކިންނާ ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ ފަރާތުން ވަކީލު ދިފާޢީ ބަސް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 04 ޖޫން 2022 ގައެވެ.

68. ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލިގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ އެންމެހާ ކުށުން، ވަކިން ފުރަތަމަ ކުށްވެރިކަން ކަނޑައެޅުމަށް ފުރުޞަތުހޯދުމަށްޓަކައި ދެކެމެވެ.

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ޙާޟިރުގައި ޝަރީޢަތްކުރުން

.69 އެ މީހެއްގެ ޙާޟިރުގައި ޝަރީޢަތްކުރުމަކީ ލިބިގެންވާ ޙައްޤެކެވެ.[33] އަދި މި ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.[34] މުޙައްމަދު ޝަކޫރުގެ ވަލީދުގެ ޙާޟިރުގައި 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގެ މަރުޙަލާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ކަނަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤުތަކާ ދިނުމަށްޓަކައި އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގެ ގޮތުގައި މި އަޑުއެހުން ކުރިއަށްގެންދަވާއިރު، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ގިނަ ޙައްޤުތަކެއް ލިބިގެންވާކަމުގައި، އެގޮތުން ވަކީލަކާއެކު ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަމުގައި ޝަރީޢަތުން އަންގާފައިވެއެވެ. އެ ދުވަހުގެ މަޙްޟަރު ބަލާއިރު މުޙައްމަދު ޝަކޫރު ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވެއެވެ.

.70 މި ބާބު ބޭނުން އެންމެ ސާފުކޮށްދިނުމަށް، "ވަކީލަކާއެކު" މިފަދައިން ފަސޭހައާއެކު ބަޔާންކުރެވިފައިވުމުން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތާއި ވަކީލު އޮތުގައި ޝާމިލުކޮށް ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ބައްދަލުކުރެވިފައިވާކަމުގައި ބުނަމެވެ.

އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަސް ނުބުނުން

.71 ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާއަށް ދެކޮޅަށް ޝަރީޢަތުގައި ބަސް ނުބުނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.[35] މި ޙައްޤު އޮންނައިރު ލިބިގެންވާކަމުގައި، ޝަރީޢަތުގައި ދޭ ބަޔާނަކީ އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ބަސްނުބުނުމުގެ ޙައްޤު އޮތްކަމާއި، އެ ޙައްޤު ދޫކޮށް، ބަސް ބުނެފިނަމަ، ބުނާ ބަސް އޭނާގެ މައްޗަށް ހެކިކަމުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.[36]

---

[33] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)

[34] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރު

[35] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[36] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (8) ވަނަ ނަންބަރު

.72 މިކަން ފުރިހަމަވެފައިވާ މިންވަރު ބަލާއިރު، މުޙައްމަދު ޝަމްޢޫނުގެ ވަކީލުގެ ޙާޟިރުގައި 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި ބޭއްވުނު އިސްތިރާޙީ އަޑުއެހުމުގައި، އިސްތިރާޙީ މަރުޙަލާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤުތައް ދިނުމަށްޓަކައި އިސްތިރާޙީ އަޑުއެހުމެއްގެ ގޮތުގައި މި އަޑުއެހުން ކުރިއަށްދާނެކަމަށާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ދިނަ ޙައްޤުތަކާއި ލިބިގެންވާކަމަށާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އަބަދުވެސް ވާހަކަދައްކަންވާނީ ދިވެހި ބަހުންކަމަށާއި، ދޮގު ބަސް ބުނެ ދޮގު ވާހަކަދައްކައިފިނަމަ، ވަގުތުން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެކަމަށް ޝަރީޢަތުން އަންގާފައިވެއެވެ. އެ ދުވަހުގެ މަޙްޟަރު ބަޔާނުގައި މުޙައްމަދު ޝަމްޢޫން އިނގިލި ނިޝާން ޖަހާފައިވެއެވެ.

.73 ބަޔާންކުރި ސަފްޙާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، އަމިއްލަ ނަފްސާއި ދެކޮޅަށް ބަޔާނެއް ނުދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ސާފުކޮށް މުޙައްމަދު ޝަމްޢޫނަށް އަންގާފައިވާކަމުގައި ނުފެނެއެވެ. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އަންގަންޖެހޭ ޙައްޤުތައް އެންގުމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ވަކިވަކިން ބުނާއަން އެންގުމަކީ މި މާއްދާގެ ބޭނުމެވެ. އެއީ އެންމެ ދަށު މިންވަރު ޙައްޤުތަކަށް ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން، ފިޔަވަޅު ކުރިއަށްދާ އެންމެ އަސާސީ އެއް ކަމެވެ.

.74 ދޮގު ބަސް ބުނެ ވާހަކަދައްކައިފިނަމަ، ފިޔަވަޅު އެޅޭނެކަން ޝަރީޢަތުން ބުނެދީފައިވެއެވެ. އެ އިސްތިރާޙަތުކުރު ކަމަށް ދޮގު ހަދައިފިނަމަ، ދިނުމުގެ ދަޢުވާ ކުރެވިދާނެކަން އަންގާފައެވެ.

ކިޔަނާ ސުވާލުކުރުމާއި، އެ މީހަކު ބާރުލާ ކިޔަނާ ބަސްނުކުރުން

.75 މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ ދައުލަތުން ޝަރީޢަތަށް ބަސްނުކުރާ ކިޔަނާ ސުވާލުކުރުމާއި، އެ މީހަކު ބޭނުން ކިޔަން ޝަރީޢަތުން ބަސްނުކުރުމަށް ކޮންމެ އުޅުމެއް، އެ ކިޔަނާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ޙައްޤެވެ.[37] މި ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ފަސޭހައިން އަންގަންވާނެއެވެ.[38]

---

[37] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

[38] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (9)

76. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ބެލެވިގެންމިދަނީ، މި ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން ފަނޑިޔާރު އަންގާފައިވާތީއެވެ. 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ދައުލަތަށްވެސް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށްވެސް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވާކަމާއި، އަދި ގެނެވޭ ހެކިންނާ ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވާކަން ފަނޑިޔާރު އަންގާފައިވެއެވެ. މި ދުވަހުގެ މަޙްޟަރު ބަޔާނުގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫން ސޯއިކޯން އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވެއެވެ.

77. ދެން މި ބެލެވޭނީ މި ޙައްޤު ލިބިދީފައިވާ މިންވަރަކެވެ. މިގޮތުން، މުޙައްމަދު ޝަނޫން ދައުލަތާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާތީ ހުރި ހާމަކުރަމުން ޝަރީޢަތުން އަންގައިދިނުމުން، މުވައްކިލާއި ބައްދަލުކުރުމުގެ އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް ވަކީލުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ. އަދި އެދިފައިވާ ފަދައިން ފުރުޞަތު ދީފައިވާކަން މަޙްޟަރު ބަޔާނުން އެނގެއެވެ.

78. އެއަށްފަހު، 28 މޭ 2019 ގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި، ޝަރީޢަތުން ހުރި ހާމަކުރަމުން ފުރުޞަތު ދީފައިވިނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާން ހެކިތައް ނެތުމުން، އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާފައިވާކަމުގައި މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ ވަކީލު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މި އަޑުއެހުމުގައި މިކަމާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ޝަނޫނާއި ބަޔާން ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުން، މުޙައްމަދު ޝަނޫން ބޭނުންވީ ޝަރީޢަތުން ގޮތެއް ނިންމުމަށެވެ. އަދި ޝަރީޢަތް އަވަސްކޮށްދިނުމަށެވެ.

79. ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ޝަކުވާ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނެގިފައިވަނީ މުޙައްމަދު ޝަނޫނާއި އާއިލާގެ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައެވެ. އަދި އެ ހެކިންނާ މުޙައްމަދު ޝަނޫނުގެ ވަކީލު ސުވާލުކުރައްވާފައިވެއެވެ.

80. މި އެންމެހާ ކަންކަމަށް ނަޒަރުކުރާއިރު، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންނާ ސުވާލުކޮށް، ހެކިން ބާތިލުކުރަން ބޭނުންވާނަމަ، އެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން ޝަރީޢަތުން އަންގާ، އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމުން، މި ޙައްޤު މުޙައްމަދު ޝަނޫނަށް ލިބިދީފައިވާކަން ކަނޑައަޅަމެވެ.

ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާނަމަ، އެ މައްސަލަ އަވަސްނިޔާއިން ބެލެވޭނެކަން

81. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 162 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަވަސްނިޔާއިން ބެލެވިގެންދެއެވެ. ނަމަވެސް މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ނިންމަވާނެއެވެ. މިކަން މިގޮތުގެ މަތިން އޮތްކަން ދަޢުވާލިބޭ މީހާ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އެންގުމުގެ ކުރިން، ފަނޑިޔާރު އުސޫލަށް އަންގަންވާނެއެވެ.[39]

82. މިކަން މި [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، 02 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް އެންގުމުގައި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ނިންމާނީ އަވަސްނިޔާގެ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް އިންކާރުކުރާނަމަ، ދައުލަތުންވެސް އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުންވެސް ހުރި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބެންވާނެކަމަށް ފަނޑިޔާރު އަންގާފައިވެއެވެ. މި ދުވަހުގެ [illegible] ބަޔާންކުރި [illegible] ޝަކޫރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] އެގޮތުގެ މަތިން އޮތްކަން އަންގައިފައިވާކަން ދެކެމެވެ.

ވާސިލްވި ނަތީޖާ

83. އިސްވެ ބަޔާންކުރި ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބާރުލިބިދޭ މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ އަލީގައި، މުޙައްމަދު ޝަކޫރު ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އެންގުމުގެ ކުރިން، އެ މާއްދާގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޝަކޫރަށް އަންގަންޖެހޭ އެންގުން އިޖުރާއީ

---

[39] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (10) ވަނަ ނަންބަރު

ގޮތެއްގައި ޤާނޫނު އިންސާނިއްޔަތާ ޚިލާފުކަމުގައި ދެކޭތީ، ކުރިމިނަށް ދަތުރުކުރުން،
ޤާނޫނުއަސާސީން ކަފާލަތުކޮށްދީފައިވާ އެންމެހާ ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފު ސަލާމަތުން
ޚިލާފުވެފައިވާކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ޤިޞާޞް ހިފުން މަނާކުރާ ސަބަބެއް އޮތްތޯ

84. ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި، ތިރީގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޤިޞާޞް ހިފުމަށް އިސްތިސްނާވާނެއެވެ. ނަމަވެސް މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ޤިޞާޞްގެ ކުށް ސާބިތުވާ މީހާގެ މައްޗަށް ތަޢުޒީރީ އަދަބު ކޯޓުން ކަނޑައަޅައެވެ.[40]

84.1 ޤިޞާޞްގެ އަދަބު ދީ، ތަންފީޛުކުރެވޭނީ މުކައްލަފެއްގެ މައްޗަށެވެ. މުކައްލަފަކީ ބުއްދި ސަލާމަތުން ހުރި ބާލިޣުވެފައިވާ މީހާއެވެ. ކުށުގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއް ކަމުގައިވިޔަސް މަރަށް މަރު ހިފުން މަނާވާ ސަބަބެކެވެ.

84.2 ވާރިސުން ޤިޞާޞް ހިފުން ބޭނުންނުވުމެވެ. ވާރިސުން ޤިޞާޞްގެ ބަދަލުގައި މަރުގެ ދިޔަ ހިފުމަށް އިޚްތިޔާރުކުރެވިދާނެއެވެ. ނުވަތަ އެ ވެސް ދޫކޮށްލެވިދާނެއެވެ. މިއީ އިމާމް ޝާފިޢީ އަދި އިމާމް އަޙްމަދުގެ ރައުޔެވެ. އިމާމް އަބޫ ޙަނީފާގެ ރައުޔުގައި ވާރިސުން ޤިޞާޞް ހިފުން ބޭނުންނުވުމުގެ މާނައަކީ އިތުރު ބަދަލެއްނުލައި ދޫކޮށްލުމެވެ. އިޚްތިލާފުނުވާ އެއް ކަމަކީ ވާރިސުން ޤިޞާޞް ހިފުން ދޫކޮށްލެވޭނެކަމެވެ. އަދި ދިޔަ ހިފުމަށް އިޚްތިޔާރުކުރެވޭނީ ގޮތުގައި ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ސަބަބުން ލާޒިމުވާ ދިޔަ ނުވަތަ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވާ އަދަދަކީ އެއްޗެއްގެ ބަދަލުގައި ޤިޞާޞް ދޫކޮށްލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ވާރިސުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

---

[40] Anwarullah, *The Criminal Law of Islam*, 2nd edition (Kuala Lumpur, A.S. Noordeen, 2022), page 75-84

މާފުކުރުމާއި ސުލްހަވުމުގެ ތަފާތަކީ، އާންމުގޮތެއްގައި މާފުކުރަނީ އެއްވެސް އެއްޗަކާ ނުލައެވެ. ނަމަވެސް ސުލްހަވަނީ އަގުހުރި އެއްޗެއްގެ ބަދަލުގައެވެ.

84.3 މަރުވި މީހާއަކީ ޚައިރު މުސްތިމަކަންވުމެވެ. މިއީ އިމާމް މަލިކް އަދި އިމާމް ޝާފިޢީގެ ރައުޔެވެ. މިކަމުގައި އިމާމް އަބޫ ޙަނީފާގެ ރައުޔަކީ މަރުވި މީހާއަކީ ނުވަތަ މަޤްތޫލުގެ ޚައިރު މުސްތިމަރު ކަމުގައިވީނަމަވެސް، ޤާތިލުގެ ރިޟައިން މަކަން މަކު ހިފިދާނެއެވެ. ޤިޞާޞް ހިފުމަށް ޤާތިލާއި މަޤްތޫލުގެ އިސްތިޙްޤާޤު ހަމަހަމަ ވު މިހުންނަން ވާންޖެހެއެވެ.

84.4 ޤިޞާޞް ހިފުން މަނާވާފަދަ ބައްޕަ ގުޅުމެއް ނެތުމެވެ. އިމާމް އަބޫ ޙަނީފާ، އިމާމް ޝާފިޢީ އަދި އިމާމް އަޙްމަދުގެ ރައުޔަކީ، ބައްޕައާއި މައިމީހާ ދަރިފުޅު މަރާލިޔަސް ސަބަބުވާނަމަ، ބައްޕަގެ މައްޗަށް ޤިޞާޞް ހިފުމެއް ނެތެވެ. މި ބާވަތަށް ވަންނަ ކާފަ އަދި މާމަވެސް ފެތެއެވެ.

85 މިކަންކަމަށް ނަޒަރުކުރުމުގައި، ދައުލަތުން ބުނެފައިވާ ފަދައިން، މި އަމަލު ހިންގައިރު މުޙައްމަދު ޝަރީފާއި ޢާޠިފު ބެއްލެވި ސަލާމަތުން ހުރި މީހުނެވެ. އަދި ދެކުނުފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިބަސްތަކުން، މުޙައްމަދު ޝަރީފާއި ޢާޠިފު ބެއްލެވި ސަލާމަތުން ހުރި މީހުނެވެ. މިކަމާ ދޭތެރޭ ސުވާލު އުފެދިފައެއް ނުވެއެވެ. ބަޔާންކޮށް ނަމަވެސް ސަމާލުކަން ސަމާސާކުރުމުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެވެ. ނަމަވެސް މި ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޝަރީފާއި ދިފާޢުގެ ޝަރީޢަތުގެ މުޙަރިމުންގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ކުޑަކުދިންގެ ޤާނޫނުގެ ހަމަތަކާ ދޭ މިންވަރު ދެނެގަތުމަށެވެ. މި ގޮތުން މިކަމުގައި ތަހުގީގު ހިފުން މަނާވާފަދަ ބާރެއް، އަދި ޙައްޤުތަކުގެ ފާރިސުން އެކަމަށް ދައުވާގެ ބޭނުންވާ ކަންކަން ދޭހަވާ ގޮތުން ކަމަށް ކުރެވުނު ދަށުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ސަރަހައްދުގެ ހައިޘިއްޔަތެއް ވެފައިވެއެވެ. މިހުރިހާކަމަކީ މަޢުލޫމާތު ދޭ ޤިޞާޞްގައި ހިފުމެއް ނެތް

ބަދަލެއްގެ މައްޗަށް ސުވާލުކޮށްފައެއްނުވެއެވެ. މިކަންކަމާމެދު، މި އިސްތިއުނާފުގައިވެސް މުޙައްމަދު ޝަރޫންގެ ފަރާތުން ސުވާލު އުފައްދާފައެއްނުވެއެވެ.

86. އެހެންކަމުން، މުޙައްމަދު ޝަރޫންގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުން މަނާކުރާ ސަބަބެއް ނެތްކަން އެނގެއެވެ.

ޢަލީ ޖިހަދަންގެ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވަނީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންތޯ

87. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ގަސްދު މަރު ސާބިތުވާ މީހާގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމާއި، ނުހިފައި ދޫކޮށްލުމަކީ މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުންނަށް ލިބިގެންވާ ބާރެކެވެ. މިކަން ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ އަލް އިސްރާއު ސޫރަތުގެ (سورة الإسراء) 33 ވަނަ އާޔަތުން ދަލީލުކޮށްދެއެވެ. އެ އާޔަތުގެ މާނައިގައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތައިންނެވެ.

> "އަދި ތިޔަބައިމީހުން، اللّٰه ޙުރުމަތްތެރިކުރައްވާފައިވާ ނަފުސެއް ޙައްޤަކާ ގުޅިގެންމެނުވީ ނުމަރާށެވެ!
> އަދި އަނިޔާގެގޮތުގައި، މަރައިލެވުނުމީހާ (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، އެމީހާގެ ވަލީވެރިޔާއަށް،
> ދިފާޢުކުރުމުގެ ބާރު ދެއްވީމެވެ. ފަހެ، ޤަތުލު ކުރުމުގައި އޭނާ އިސްރާފު ނުކުރާހުށިކަމެވެ!
> ހަމަކަށަވަރުން، އެ ވަލީވެރިޔާއަކީ، ނަޞްރު ލިބިގެންވާ މީހެއް ކަމުގައިވެއެވެ."[41]

88. ދައުލަތުން މި ނުކުތާގައި އެދިފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޝަރޫންގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަލީ ޖިހަދަންގެ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވަނީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށެވެ.

---

[41] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ، https://presidency·gov·mv/quran/

89. މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޤިޞާޞް ހިފުމުގައި ވާރިސުންގެ ބަސް ހޯދުމާ ގުޅޭ އުޞޫލުތައް ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެއެވެ. އެގޮތުން

89.1. ޤިޞާޞް ހިފުމާ ނުހިފުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވަނީ ވާރިސުންނަށްކަން

89.2. ވާރިސުންގެ ބަސް ޝަރީޢަތުން ނެގުމުގެ ކުރިން ވާރިސުންނަކީ ކޮބައިކަން މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓުން ސާބިތުކުރަންވާނެކަން

89.3. ވާރިސުންގެ ބަސް ހޯދާނީ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ނިމިގެން މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުން ގޮތެއް ނިންމާއިރު ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުމަށްފަހު އަދަބާމެދު ދެ ފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކާ މަޝްވަރާކުރައިގެންކަން

89.4. މަރަށް މަރު ހިފޭނީ މަރުވި މީހާގެ ވާރިސުންކުރެ އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރިފައިވާ ހުރިހާ ވާރިސުން މަރަށް މަރު ހިފުމަށް ބޭނުންވާނަމަކަން

89.5. މަރަށް މަރު ހިފުމަށް ވާރިސުންގެ ތެރެއިން އެކަކު އިންކާރުކުރިނަމަވެސް، މަރަށް މަރު ނުހިފޭނެކަމާއި، އެ ޙާލަތުގައި އެ މީހަކަށް ދޭ އަދަބަކީ ޤާނޫނުގައިވާ ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބުކަން

90. ދަށު ކޯޓުގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، މައްސަލައިގައި ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް 18 ޑިސެންބަރު 2022 ގައި ކަނޑައަޅައި، ޢަލީ ޒިޔާދުގެ ވާރިސުންނާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް އެންގިއެވެ. އެއަށްފަހު ވާރިސުންގެ ބަސް، 09 ޖަނަވަރީ 2023 ގެ އަޑުއެހުމުގައި، 19 ފެބްރުއަރީ 2023 ގެ އަޑުއެހުމުގައި ނަގައި، އަދަބާއި ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު ދެވުނެވެ.

91. މިގޮތުން، ޢަލީ ޒިޔާދުގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ތިބި މީހުންގެ ތެރެއިން، ޢަލީ ޒިޔާދުގެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ ދަރިގެ ބަސް ފިޔަވައި އެހެން ވާރިސުންގެ ބަސް ނެގިފައެވެ. އަދި

ވާރިސުން ބޭނުންވަނީ އަލީ ޒިޔާދަށް މަރާލި ގޮތުގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމަށްކަމަށް އެ ފަރާތްތަކުން ބުނެފައިވެއެވެ.

92. އަލީ ޒިޔާދުގެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރުންވާ ދަރި މުޙައްމަދު އަޙްޝަމް ބިން ޒިޔާދުގެ ބަސް ނަގާފައިނުވަނީ ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާކަން ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

93. އެހެންކަމުން، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަމުގައި ދެކެމެވެ.

94. ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން 1 ވަނަ ނުކުތާއާއި، 2 ވަނަ ނުކުތާއާއި، އަދި 3 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ކަންކަމުގައި ދެބަސްވާކަމެއް ނެތްކަމުގައި މުޙައްމަދު ޝަފީޤުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށް، އެހެނަސް، 4 ވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުން މުޙައްމަދު ޝަފީޤުގެ ޢަމްދަން ކަން ސާބިތުވިއިރު، މަޤްތޫލުގެ 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖަކު ހުރިހާލަތު، ދަށު ކޯޓުން މުޙައްމަދު ޝަފީޤު ޖަލުމަން ހުކުމްކުރި ފަހުން، މިހާރު 02 (ދޭއް) އަހަރު ފާއިތުވެފައިވާތީވެ، އެކުއްޖާގެ އުމުރުން މިހާރު ހެކިބަސް ދޭން އުމުރު ފުރިހަމަވެފައިވާތީ ކަނޑައަޅުއްވާކަން، ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހެކިބަސް ދޭން އުމުރު އެކުއްޖާގެ ފުރިހަމަވެފައިވާނަމަ، އެކުއްޖާގެ ހެކިބަސް ނަގައިދިނުމަށް އެދޭ ކަމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ.

95. ބާލިޣުނުވާ ވާރިސުންގެ ބަސްބުނުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/110 **މުޙައްމަދު ސަވާދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް** ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. ޙުސައިން ޙުސާމް**

އަޙްމަދު ޤަޟިއްޔާއާ ހަވާލާދީ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވަނީ، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ހިލާފު ނިންމުމަކަށްވާތީވެސް، އެ ނިންމުމާއި ދުރަށްދާންޖެހޭކަމުގައެވެ.[42]

96. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. ޙުސައިން ޙުމާމް** ޤަޟިއްޔާގައި މިކަމާ ގުޅިގެން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމުގައި، މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ކުޑަކުއްޖަކު ހިމެނޭ ހާލަތުގައި ޝާފިޢީންނާއި ޙަނބަލީންގެ ރައުޔުގައި ކުޑަކުއްޖާ ބާލިޣުވުމާ ހަމައަށް އިންތިޒާރުކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށްވިޔަސް، ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ބާލިޣުވެފައިވާ ޤިޞާޞް ފުރިހަމަވާ މީހުން ޤިޞާޞް ހިފުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ސަބަބަކަށްނުވާނެކަމުގައި އެ ބުނުމަށް [illegible] ޝާފިޢީންނާއި ޙަނބަލީން ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާތީ، އިމާމް އަބޫޙަނީފާ އާއި އިމާމް މާލިކުގެ ރައުޔުގައި މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ކުޑަކުއްޖަކު ހިމެނުނަސް ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ބާލިޣުވެފައިވާ ޤިޞާޞް ހިފުމަށް އެދޭ މީހުންގެ ބަހުގެ މައްޗަށް އެކަނި ޤިޞާޞް ހިފުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން ކުޑަކުއްޖާ ބާލިޣުވުމާ ޤިޞާޞް ހިފުން ފަސްކުރަން ނުޖެހޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި ކުޑަކުއްޖަކު ހިމެނުނަސް، ވާރިސުންގެ ބާލިޣުވެފައިވާ ޤިޞާޞް ހިފުމަށް އެދޭ މީހުންގެ ބަހުގެ މައްޗަށް އެކަނި ޤިޞާޞް ހިފުމުގެ ގޮތުގައި ނިންމިދާނެކަމަށެވެ.[43]

97. މިކަންކަން މި މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތަކާއި ގުޅުވާލާއިރު، ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިއިރު ޢަލީ ޢިރުފާނުގެ ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ޢަލީ ޢިރުފާނުގެ ދަރި، މުޙައްމަދު އަޙްސަން ބިން ޢިރުފާން 15 (ފަނަރަ) އަހަރުނުވާތީ، އެ ކުއްޖާގެ ބަހެއް ނުލިބިގެންވާކަން އެނގެއެވެ. މި ކުއްޖާގެ އުފަން ތާރީޚަކީ

---

[42] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2021/SC-A/110 (މުޙައްމަދު ސަލާމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް) ޤަޟިއްޔާގެ 106 ވަނަ ނުކުތާ

[43] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. ޙުސައިން ޙުމާމް އަޙްމަދު) ޤަޟިއްޔާގެ 13 ވަނަ ނުކުތާ

26 މާރިޗު 2012 ކަމުން،[44] މި މައްސަލަ މި ކޯޓުގައި ހުށައަޅަން ގެންގޮސް ފައިސަލާކުރިއިރު، މި ޤާނޫނު ބަދަލުވެފައިނުވާކަން ސާފުކޮށް ފެންނަން އެބައޮތެވެ.

98. އެހެންކަމުން، ދަށު ކޯޓުން ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ ގޮތުގެ އުޞޫލުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ތަޢުބީރުކުރިކުރުން އެގޮތުގެ މަތިން ޤާއިމުވެ އޮތްކަން އެނގެން އޮތީ، ދަށު ކޯޓުން ބަޖީ ޖިނާޔަތުގެ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގާފައިވީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް

99. އިސްވެ ފާހަގަކޮށްލެވިދިޔަ ކަންކަން އެފަދައިން ހުރުމުން، މުޙައްމަދު ޝަމޫންގެ މައްޗަށް ގަސްދުގައި ޖީހާ މަރާލުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ކުށުގެ އުޤޫބާތުގެ ގޮތުން މުޙައްމަދު ޝަމޫން މެރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތްކަމުގައިވާތީ، އެ ޙުކުމް ދަމަހައްޓަން ނިންމީމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

100. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު އިބްރާހީމް މާހިރުގެ ރައުޔު

101. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

---

[44] ހައިކޯޓުގެ [illegible] ނަންބަރު 401-2019/32 "[illegible]"

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 325/Cr-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ބަދީ ޖިނާޔަތް ގަސްދުގައި މަރާލުމުގެ ކުށް ތ. މުންޑޫ، ހިނާވިލާ، މުޙައްމަދު ޝަމޫނުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ކުށުގެ އުޤޫބާތުގެ ގޮތުން މުޙައްމަދު ޝަމޫން [illegible] ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ސައްޙަ ހުކުމްއަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު އިބްރާހީމް މާހިރު